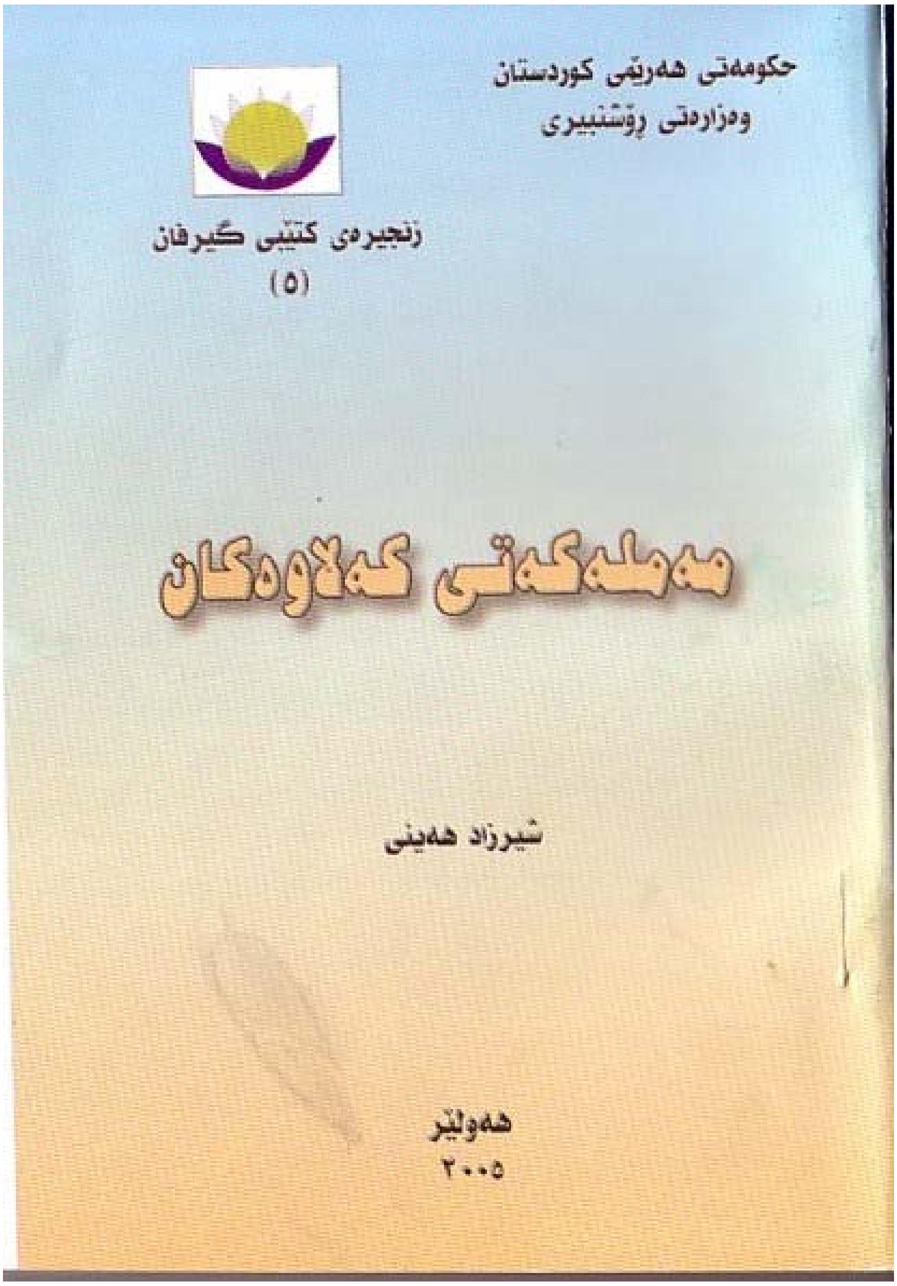

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

وەزارەتی رۆشنبیری
زنجیرەی كتێبی گیرفان
ژمارە (5)

مەملەكەتی كەلاوەكان

نووسینی
شێرزاد هەینی

هەولێر - 2005

www.pertwk.com

خاوەنی ئیمتیاز:
وەزیری رۆشنبیری: سامی شۆرش
سەرنووسەر
محەمەد باوەکر
سکرتێری نووسین
بورهان ئیبراهیم یەعقوب

www.pertwk.com

ناوی کتێب: مەملەکەتی کەلاوەکان
زنجیرەی (5):
نووسەر: شێرزاد قادر هەینی
پیتچنین: نووسەر
هونەرکاری نەخشەسازی: سەید ئارام
هونەرکاری بەرگی دەرەوە: هاوکار کۆیی
تیراژ: 500 دانە
چاپخانەی روشنبیری هەولێر
ژمارەی سپاردن 267 _ 2005
هەولێر: 2005

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

مــەملەکەتی کەلاوەکان

نوسین و سازکردنی: شێرزاد هەیـنی
sherzad55@hotmail.com

هەولێر 1990

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

ئەم نوسینە،
ڕیپۆرتاژە،
نەخشانە،
نامانە ..!
وتارێکی درێژە لەسەر بیناسازی کوردەاری،
فەرهەنگێکە بۆ ناساندنی ناوەکانی بیناسازی،
ناسینەوەی پاشماوەی کەلاوەکانە..!
تۆمارێک بوو لە ترسی سوتماک.

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

بەر لە راپەرین نوسراو پاکنوسکرا، چاوەرێی چاپم دەکرد، برادەرێک لە سوید هاتبۆوە لەگەڵ خۆی بردی بۆ ئەوەی بۆم چاپ بکات. پاش ماوەیەکی درێژ رەشنووسەکەم لەگەڵ نامەیەک بۆم هاتەوە، لە نامەکەیدا نوسرابوو، چاپکردنی کتێبی کوردی لە کوردستان ئاسانترو هەرزانترە، راستی دەکرد. منیش دامە گۆڤاری کاروانی خولی راپەرین، لە ژمارە12ی ساڵی 1994، لەژێر ناوی (من و تۆ و شوێن) بلاوکرایەوە، بەلام بە چاپێکی نارێک و هەلە زۆر لەچاو بلاوکراوە کوردییەکانی ئیمرۆی کوردستان. کە هاتمە سویدو بارگەی ماڵەکەشم هات، داوام کرد دانەیەکم لە گۆڤارەکە بۆ بێنن، دووبارە نوسینەکە گەرایەوە سوید وا لێرەدا جارێکی تر لەبەهاری ساڵی 2002دا نوسیمەوە.

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

ئەم نوسین و پاشکۆیە بۆچی ...؟؟

ئەم وشەو دەستەواژەو زاراوانەو جۆری بەکارهێنانیان لە بیناسازی کوردەوارییدا، هێماو شرۆڤەکردن و قۆناخەکانی هەراشکردنی خانووبەرەو زانیاری و ناوە نوێیەکانە بۆ بابەتی دروستکردن و تەلاری خۆمانە. بەزۆری و بەبڵاوی لە خەڵکی ناوچە جۆراوجۆرەکانی کوردستانم وەرگرتووە. هەر زەلامێک، هەر ژنێک هەندێ ..!! هەر دیوەخانێک کەمێکی تر، لەسەر هەر کەلاوەیەک یادێک، لەناو پاشماوەکانا، لەناو وێنەکانا تیشکێک، بۆیە نەمتوانی و حەزیشم نەکرد ناوچە ناوچە، یان پارچە پارچەی کوردستان جیایان بکەمەوە. هەندێ لە زاراوەکانیشم خوێندیتەوە، یان لە فەرهەنگە کوردییەکان گەلالەم کردوون. ئەوەش هەموویان دەبنە بناغەی دانانی فەرهەنگ و کۆی زاراوەکانی بیناسازی و شوێنی کوردەواری، بۆیەش بەم شێوەیەم نوسیوە، دیارە سۆزو نەمان و .رووخاندنی ئاوەدانیەکان و ئەو سەردەمە ئەوەی دەوێت

هێقدارم تەواو بن و چاوەروانی یارمەتی دەبم، واش تێدەگەم کارێکی چاکم کردووە، چونکە ئەو سەرمایە کەلتووریەی دروستکردن و ئەوینی قوول لەگەڵ شوێندا وا بەرەو .لاوازی و فەوتان دەچێت، تاوانیش ناگەرێتەوە بۆ مرۆڤی کوردەواری

ئەوەش دەڵێم نابێ بێ هیوابین، بە پێچەوانە بوار ماوەو رۆژێکی تریش دێ ئەم شوینانەی ئێمە دەژینەوە.! ئەگەر وەک خۆشیان نەبێت رەنگە کۆنی و دێرینی هەر پێوە دەمینێت. ئەو شوێنەی ئێستا من و خەڵکی تر دەستیان ناگاتێ، رۆژێ دێ سۆزو .کەلتوورو ئەڤینی و نەخشەکانی زیندوو دەبێتەوە

هەولێر، 3 / 2 /1991

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

.. وتەیەکی کورت

ئەم نەخشانەم، منی عەودالٚ و تۆی زەریە...! ئەو شوێنە بەهەشتەمان، بە پەیڤی نازداری کوردی بەیەکەوە بەستۆتەوە. من وەک گەریدەیەک، شەیدایەکی دروستکراوی کوردەواری، خەمخۆریکی ماندوو، بۆ زانین و دیتنی هەموو سوچێکی کوردستان. تۆش نازدارو جوانی و زەوق و شیعرو فەرهەنگ و هەموو مەبەستێکی گەورەی منی. لە خەیالما جودانابیتەوە.

شوێن، فراوانە. بۆیە چاوی کامیرام تۆی، پەیکەرو لوتکەی پێ نیشان نادریت، هەمووشم پێ ناکێڵدرێت. بۆیە زۆر سوچ و گۆرەپانی پان و بەرینی بالاخانەی چەند

www.pertwk.com

توبخ ٚ و بە هەیوانم بە هەتیویی مانەوە، دەستی گەرمی منی بەسەردا رانەگەیشتن. چونکە، شوێنی ئیمە زۆرن .. جۆلانە، مزگەوت، کەنیسە، حوجرە، پردۆکە، ئاغابان، کۆشک، سەرا، قەیسەری، خان، قەلات، قونگر، سپیر، سەنگەر، قەبرستان، کێلی بەرز، ناشتنگەی شاخان، بارەگا، دیوەخان، کەوانەی بەرزی بازار، کۆلانی تەسکی باژیر، میوانخانەی شار، کاروانسەرا، هۆدەی بوک و زاوای رازاوەو بە بۆنەبخۆر، ئەشکەوتی قەد تەلان، زیندانی ژیرزەمینی تاریک، ژووری پاشایان، بنکەی میران، کانی ژنان، هەورەبان، زنج و کۆریت و لیس و مارەری و هەوارزە ری، ئاشی ئاوی، سەر سەکۆو پاردەو پەرژین و چەپەرو هەتان، قەلای دمدم و هەولیرو خۆشاب و شیروانە، منارەی ئامیدی و ژەنگارو چۆلی، هەوارو ئیستگەو هاوینەهەوار، کونە تەیارەو سەنگەرو جبەخانە، خانقاو مەیخانە، شارۆچکەو ئاوەدانی .. هەموویان کوردستانە .. من لەگەڵ تۆ، لەم شوینەدا هەست بە بون و هەناسەی خۆمان و ژیان و پیرۆزی خۆشەویستی دەکەین.

!!.. مەملەکەتی کەلاوەکان

لەو سەردەمەی تەختەی سینەت، تەختەی پاشایەتی دڵم بوو، پەنجەکانم بەردی شەترەنجی سەر ئەو سینە پەمۆو پەنیرەت بوو. لەو گاڤەی چاوەکانت قولاب بوون، لە ٚ پەرژین ٚی بیلبیلەی چاوم گیردەبون، دەمرۆانیە مەمکی بەرزو سپیت و بە بیترس ..!! بە ئاسانی بۆ سەر دوندی تەمی سووری هەڵدەگەرام. ئەو دەمە باڵات ٚ قەلا ٚ یەک بوو، منی ریبواری بی ری و بی ٚ ساباتی ٚ و ٚ بەهاربەند ٚ، بە دیواری گرنی گرنی و بە ٚ کولانکە ٚ و ٚ قونگرەی زەیتی ٚ و ٚ کونە تیر ٚ و ٚ کونە تۆپ ٚ هەڵدەگەرام، بۆ هاتنی من پیناوت دانابوو، تەتەرت لە ٚپەنا ٚ و ٚ پەسیو ٚان، نامەو بەلینی تۆیان بەدزی دەدامی .
بە ٚ ریگا ٚ کانا، لەسەر ٚ بەردەباز ٚ ا، لەسەر پشتی ماندووی ٚ پردۆکە ٚ کانا، هاتم، گەیشتم، تا لە ٚ کانی ٚ ساردو خاوین و بی زیرو، خۆم تیرو رەباس ئاو بکەم. لەسەر ٚ بەردەنویژی ٚ روومەتی ئاخت، نویژی دابەستم ...!! رۆژانی سەرفرازییم بوون.
بەراستی پاشای مەملەکەتی بوم. سەرمەستی چاوی کازیوەی دەم کەل و سینەو دەم قەندی ئاسۆی تەختی پشتی تفەنگی دەشت، کەمەر بە ژەنگیانەی دۆلەکانی بەهار، گوڵ

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

و میَخەکی کەنار رووبارو جۆگە، رووباری پرچی مانگە شەوی گوندی نوستوو، هەناسەی خەندەی کانی بیَگەردت، لافاوی گلاویَژی بەرهەم و داهاتی خۆشی بوم.
ئازیزەکەم، تۆ میللەت و منیش پاشا. پاشایەتی ئاوا خۆش و تەمەن دریژە..!!
کودەتای لەسەرناکریت،˚ کۆشک ˚ و˚ سەرا ˚ ی بەسەردا خاپوورناکریت .! دووکەڵی سوتانی رۆژەرییَەک ناروات و بەری ئاسمانی شین و ساف ناگرییَت. کریَکاران مان ناگرن، دەرگای ˚ کارخانە ˚ کان گاڵ نادەن، لیَم ناچنە ˚ سەربان ˚ ان، خوینَدکاران ناچنە ناو ˚ گۆرەپانی شار ˚ و نارژیَنە ˚ کوچە ˚ و ˚ کۆلاَنانەکان ˚، شاعیران لەسەر سەکۆی شیعرا جنیَوبارانم ناکەن..!! دەزانم ئەوانە لە مەملەکەتی ژووانی من روونادات، چونکە تۆ سەرچاوەی دەستەلاَتی منی. بۆم شەیدای، منیش لە گەرمەی ریی َکاروانا هاوشان و ریَبوارو بۆ تۆ گاوانم، تا خۆر لە ˚ گوند ˚ ی ئاوادەبیَت، رووم نییە بیَمەوە تەماشای˚ بەردەگا ˚و ˚ بن دیواران˚ بکەم. چاوم تیر ئاسا، لە دەرزی سینەت رامینیَت. نەدەویَرام لەسەر˚ سەکۆ ˚ت، لە˚ بن سابات ˚ ی فیَنک و بەرزی ˚روو لە ئاکریَت ˚ دانیشم، تەماشای ˚ خەرمان ˚ و˚ ئاقار ˚و تاکەدارو بیَری و رانەمەرو˚ بەردەبیَری ˚ و ئاسمانی لوست بکەم...!! گاوانیش بم، هەر پاشامەو، هەر سەرۆکی شارەوانی هەڵبژیَردراوی یەکەم شارەوانی و ئەنجومەنی گوندی تۆمە. دەستەلاَتم هەیە، بلَیَم با باخچەی پرچت، قەدی دریَژ بیَت، کەمەری قەدی داری بەرماڵ و داری پیرۆزی˚ .گۆرستان˚ ی گوندت چەند پان و شایستە بیَت.
بە دەستەلاَتم، شەوانی ئەنگوستەچاوو زریان، بتکەمە پاسەوان و زیَرەڤانی ˚ قەمتەرە ˚ و دەرگاکام. دەتوانم بتکەمە نەخش و ˚ کۆترە ˚ و ˚ دار پالەوان ˚ و . هەورەبان ˚ و ˚ گۆلتە ˚ م

*****

تۆ˚ شار˚ ی گەورەی دیَرینی منی، گەرجاران لە چواردەورەت، ˚ شوورەی دیاربکر˚ ی ئەستەم و توندو بە˚ قونگرە˚ ی بەردی رەش هەبون. بیَگانە نەدەویَرا توخنی بازنەی لیَوو جوانی ریَزی ئەلماسی ددانەکانت بکەویَت. من ئیَستا شوورەی ئەم قەلاَیەت بەرزترو پانتر دەکەم. دیواری ˚ قونگرەی رەواندز ˚ ی تۆ، توندو پتەوتر دەکەم. چۆن پاشای گەورە، قونگرەی بۆ شەمام دروستکرد، منیش لەبەر ئازایەتیت، لەبەر قوربانیت بۆ جۆشی خۆشەویستیمان، لەبەر چاوی بەدی نەیاران چەند قونگرەت بۆ بەرزدەکەمەوە. سەنحاریب، لە ئاوی بەستۆرەی بن خانزاد، ئاوی بۆت بەرزکردەوە، لە چۆمی قلیاسان و لە رووباری گادەران، لەبەستی رۆخانەو باسەرەو لە خابووریش، کانیت بۆ هەڵدەقولیَنم. بیابانت بۆ دەکەمەوە˚ میرگ ˚ و ˚ گوڵ ˚ و ˚ ئەستیَر˚ و شینایی. چونکە تۆ˚ پایتەخت ˚ و ˚ بازار ˚ و ˚ قەیسەری˚ و ˚ کاروانسەرا˚ و ˚

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

ئاشی ئاوی ٙ و ٙ جبەخانە ٙو ٙ کارگەی وەستا رەجەب ٙ و ٙ قەلەندەرخانەی پیرەمێرد ٙ و ٙ چاپخانەی مام حوزنی ٙ و ٙ کەشتی نوحی نەجمەدین مەلا ٙ ی منی، تۆ ولاتی منی ....!!!

*****

کابان و سیبەری فێنک و ماڵە خاوێنەکەی شادومانی منی ..!! چاوی تۆ سیحراوی و رەنگینە، رەنگی شووشەی خانوی ٙ جەمیلە فەندی ٙ تێدا دەبریسکێتەوە. بەژنی بەرزی ٙ باهۆ ٙ ت لە ٙسیوسیوە ٙ ی ناخمدا چەقیوە. هۆدە ٙ ی بێ پەنجەرەو بێ ٙ کلاورۆژنە ٙ ی دڵی ناو تۆری چڕی دەمارەکانی منی. تۆ دەکەمە چراخان و رووناکی تیشکی زێرینی میوانم. ئەوەش داوەت و شەوچەرەو دەستلەملانێ خۆشتر دەکات.
ٙ ژوورەکە رووناک بێت، ٙ نەخش ٙ و ٙ تاق ٙ و ٙ تاخچە
و ٙ ساپیتە ٙ و دەسکە رەیحان و چەپکە گوڵەبەروون و ٙ هێلانە ٙ ی پیرۆزی پەرەسێلکەی تیدا ناسک و جوان دەرکەوێت.

*****

تا قەڵای ٙ خۆشاب ٙ ی ناو لوتکەی هەوری دڵتم گرت..!! تا قەڵای ٙ کوردان ٙ ی ئاوارەو تەنیای تۆم خستە ژێر دەستی خۆم، تا بەسەر قەڵای ٙ شێروانە ٙ ی خۆراگری بەژنت کەوتم، لەبەر گەرمی گەرمیانی تۆ، چەندین، تەترو ڕێبوارو پێناوو پێشمەرگەی هەنگاوم لە ٙجۆگە ٙو ٙ جۆبار ٙو ٙ هەرتەل ٙ و ٙ بەست ٙ ی وشک و برینگم پەرینەوە. چەندین چەپکە گوڵ و مێخەکبەندو بەیبونم لە ٙ چەپەر ٙ و پەرژین ٙو ٙ هەتان ٙ و ٙ سابات ٙ و ٙ کەپر ٙ و بەهاربەند و ٙ زنج ٙ ی ئاقاری بواری هاتوچوو بەردەرگاتم دا. قەڵاتت دیواری دوو ڕێزبون، لە ٙ بەردی رەق، ٙ بەردە تراویلکە ٙ، ئاسن ، مس دروستکراوبوو. رووی دەرەوەی لووس، شووشەیی ، بێ پایەو دەستگیربوون. بەرۆژ حەدەم نەبوو، توخنی بن سێبەریشی بکەوم. شەوان بە قازمەو بێل و نووکە خەنجەرو دیواربڕ، خەریکی کونکردنی بوم. ماندووت دەکردم. ئای کە قەڵایەکی سەخت بوی.!!! بەلام منیش دڵ و حەزی سوتاوم ٙ قالدرمە ٙو ٙ پەیژە ٙ ی بەرزبوو. کرێکارێکی ناوشان پان و خاوەن ئەزموون و دزێکی دیواربڕی نەقۆڵابوم. لە حەسحەس و سەگی هارت نەدەگەڕامەوە. لەشیرنە خەوی بن ساباتی فێنکی ٙحەوشە ٙ تان، ماچم لە شانەی هەنگوینی روومەتت دەکرد، لەسەر دەستان و بەنەرمی لەسەر سەکۆیەکەتان دادەبەزیم.

*****

نازدارەکەم، دڵت، بۆ من ٙ ئاغابان ٙ ی بەررۆژو ٙ هەیوان ٙ ی گەورەو ساپیتە بەرزت، بە فەرشی هەرکیان و دووگردی دووبەری نەخش رەنگین داپۆشرابوو، لە تابلۆیەکی بن ٙ ساپیتە ٙی کەنیسە ئیتالیەکانی دەکرد. هەر ٙ خشت ٙ ێکی، ٙ کاریتە ٙ کانی، ٙ شەقرە ٙو ٙ کفر ٙ و رووە مارنجکراوە لوس و بێ گرێیەکان و بریقەداری، لە هەموو قۆناخەکانیدا، ئارەقەی منی کرێکاری ماندووی پێوەیە. دەڵاقەکانت، نهێنی نامەو دیارەکانی

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

دەشاردەوە.

بەلاَم داخەكەم جارناجاریَ دەرگاكەت گاڵ دەدراو نەدەكرایەوە، بە ' شمشیَرە ' و ' كلیل ' و ' هەزارمیَرد ' و ' چل میَرد ' و ' دارپالەوانە ' نەفسبرِ دەكرا. دەمزانی ئەو دەمانە خۆت لە دزانی دڵ و چاو حەشاردابوو. خۆت لە ئاژەلی برسی و ئەجندەی چاوحیز، لە پیرەژنی ئۆینباز، دەشاردەوە. بەلاَم نازانم چۆن بۆنی منت دەكردو دەرگای شیشدراوت، بۆم، دەكەوتە سەرپشت. دەخشیمە بنەبانی و پشتم بە دیواری ' وشكەكەلەك ' ی هەورامی بەردینیت دەخشاندو دەهاتمە تەنیشتت.
هەموو شویَنیَك رووناكی و ئاسۆی دوورو نزیكی هەیە، رووناكی لە خاڵ و شویَنیَك بۆ شویَنی تر جیاوازە. من كە دەهاتم گۆشە تاریكەكەم دەویست، لە چاوی رووناكی و دیتن دووردەكەوتمەوە. زوو منت نەدەناسییەوە، بە هەموو هیَزتەوە بە دیوارت دادەدام. خۆم بە كاریتەی ساپیتەی ' هەنوان ' تان هەڵدەواسی، دەكەوتمە سەر ئەو ئەرزە رەقەی بەردەمت. لە سوچیَكی هۆدەكەت، دەپەستام و دەتویست هەرچی ' لەڤەند ' و ' كفر ' و ' ئاژن ' ی بنمیچی ژوورەكە، لە چاوانم رابكەیت. دەتویست ژووری تاریكی ' خۆكە ' و ' زنج ' و ' هۆڕ ' و ' كادین ' و عەمبارم بۆ بكەیتە ' تابوتە بەرد ' و ' بەردی كیل ' و گۆرم بۆ هەڵبهیَنیت .. بەلاَم، كە دەمامكم كردەوە، كە تیشكی چرای چاوانت بەرچاوتی رەوشن كردەوەو منت ناسیەوە، رووە زەردە ترساوەكەت گەشایەوەو كونجە تاریكەكەت دەبووە چراخان.
*****

لە بادینانا، لەكوچەكانی مهابادا، لە قەیسەری بە نەخشی كۆیە، لە خورەی ئاوی زۆری وەرتیَ، لە هەموو گۆشەیەكی ئەم شویَنانەدا، تۆ دیاری، لە كلاَورۆژنەی هەموو ژووریَكدا تیشكی خۆری لیَ دیَتە ژووری.
نازدارەكەم، كە تۆم بۆ دیَتە پەردە، دەبیَ ولاتیَك، شاریَك، ئاوەدانیەكت بۆ دروست بكەم. هەموو وەستایەتی قەلاكانی پاشای گەورە، خوَشاب، شوورەی دیاربكر، كۆشكەكانی هەلۆخانی ئەردەلان و سنە، دیَری ناو شاخی سەختی دیر مار مەتی. پردی بەردی زەلامی دەلالی زاخۆ، نەخشكاری منارەی چۆلیت، بۆ كۆدەكەمەوە. پیَیان دەڵیَم:
نابیَ ئەمجارە ئەم شوورەیە، ئەم شارە، بە تەوژمی زریان و رەشەبای لافاو بروخیَت.
سوپاكانی گەورەی گیَتی خەریكی بن، نەتوانن بناغەی هەڵتەكیَنن، دەرگای لە دیوار دەربهیَنن، كاریتەی بشكیَنن، ئەستونی برمیَنن، بە چەكمەی داگیركەران سەربانی كون نەكریَت، بناغەكانیان بە رەژووو خۆڵەمیش و قسڵ و' ئاهەك ' بیَت. دیواری بە بەردی تاشراوی گەلالەو پیَنجوین و دەربندیخان بیَ. جوانتر لە بەردی رەشی سیحراویی ئیتالیەكان، دروست دەكەم. لە دەروازەكانیدا شیعری حاجی قادری كۆیی و ئەحمەدی

www.pertwk.com

خانی و مەولەوییم بۆ بنوسنەوە. با نەخشی چوارگۆشەو بازنەیی و وردی تیَدا بیَت.
جوانیەكانی لە جوانی ولات بەوەشیَتەوە، هەر سوچیَكی قونگرەی خرِی بەرزو
بەكولاَنكەو كونە تیرو سەنگەر بیَت. هەورەبانی بەكون و بەكولاَنكەو قەمتەرەی بەرزو
دەرگای بزمارریَژم دەویَت. خانووە دوو نهۆمەكانی بە ' بەردی كارگەیی' و داری بە
داری' داردیَمەك ' دروست دەكەم. ' سواندە ' یان یەك ریَزو راست بن. گۆلَ و
ئەستیَری ئاوی گەورەو سەرپۆشی هەبیَت. داری چنارو ئەسپیندارو ئاژن و گویَزو
هەرمی و سیَوم دەویَت. رەزی دیَمیشی پەل باویَت. گۆرەپانی بە چیمەن و میَرگی
پان و بەرین. بۆ نەخۆشخانە شویَن دادەنیَم. بۆ خویَندن خویَندنگا. بۆ مەلە
مەلەوانگە. بۆ پەلەوەرو گیانداران باخچەی ئاژەل. بۆ كەشكۆل و دەستنوس و كەلتوور،
گەلەری. شارەكە بە تابلۆیانی هونەرمەندان محمد عارف و ئیسماعیل خەیات و نامیق
عەلی قادر، دەرازیَنمەوە. لە شویَنە دیارەكان پەیكەر، بۆ خانی و مام گیبوو حەسەن
زیرەك و عەلی مەردان دروست دەكەم. بۆ كۆرو كۆبونەوەو سیمینار هۆلی گەورە. بۆ
ئاهەنگی نەورۆز جیَگای مەشخەلی ئاگركردنەوە دادەمەزریَنم. شارەكە، شاریَك بیَت
پاك و خاویَن و شای شاران بیَت. هەوای بیَگەرد، ئاوی پاك، سیَبەرو خۆری
یەكسان، دیمەن و دارشتن و نەخشەی خۆی لە شارە ئەلیكترۆنیەكانی یابان بدات.

*****

خاتونەكەم كە تۆم لیَ زەفت دەكەن، شەوان مالَی باوكت، بە تفەنگە
تەیارەشكیَنەكەم، گوللەباران دەكەم. خۆم دەمامك دەدەم، وەك حەسحەس، بەدزی
نیشانە لە قەمتەری دەرگاتان دەگرم. لە پەنجەرەو كولاَنكەكەی هەورەبانتان، دیواری
سواختان كونكون دەكەم. بەلاَم، داخی گرانم لە گوللەبارانی مالَەكەتان دەترسم، دلَم
نایَت لەبەر ئەو نوسینانەی لەبن پەنجەرە بە تیَلەكانا، شویَنەواری هەندیَ نوسینی
قەدەغەی وەك ' بژی گەل، مافمان دەویَت، نەورۆز جەژنی كوردانە' هەر ماوە. دەستم
شل دەبیت، غیرەت ناكەم ئەنگوست لە چاوانم راناكەم. كچیَ هۆ ئەو نەشمیلەی دەخیلی
ئەو سمیَلە زۆرو درەم دەبویت، كە ماچم دەكردی كەلَ كەلَ راتدەكیَشا، بە سینگی
خۆتت وەدەنام، لە خۆشیا چاوەكانت دەبوونە رووباریَكی شیَت و لافاویَكی بیَ ئامانی
كاریتەبەرو لانك و بوخچەهیَنەرت بەرپادەكرد.
كە دەگریای هیچ بەربەست و چەپەرو قسەو گفت و سویَندەكانم، رووباری چاوانتی
رانەدەگرت. دەشتی پەمبەی روومەتی ناسكتی دەگرتەوە، دەبووە كۆلكەزیرینەی پاش
باران و هەموو گردو بەرزاییەكانی دەبریقاندەوە. وەك ئاویَنەی شوانان، لەو دەشتە كاكی
بە كاكیە دەبریسكایەوە. بە ناولەپم جۆگەی فرمیسكەكانتم، لە روومەتت سواخ دەدا،
بوارم نەدەدا كاریتەی بسكت زەرد بكات. سینگی سپیت دلۆپە زەردی بكات..!! من
پایزان چاوەرییَ دارەری و خۆلَەبانی ژوان دەبوم. بە بەردەوامی بە بیَل و خاكەناس و

www.pertwk.com

قازمەو بیوری خۆمەوە لە ترسی کی َخواو ئاغای تۆ ئامادەدەبوم. خۆم دەربەدەرو شاربەدەر .نەدەکرد. بە جاگرتەیی و هاوسەریتان قایل بوم
من هەر بەژنی تۆم بە ئەهرامەکانی میسر دەشوبهاند، هەموو زاناکانی بیرو تیَروانینی چاوو هەستم، بۆ خویَندنەوەی نهیَنی کەڤرە زەلامەکانی ئەهرامەکانی بەژنتم تەرخان دەکرد. لە جوانکاری رووت و دەمارە ئەندازیارییەکانی سەرم دەرنەدەچوو. تۆ جوانی و منیش شەیدای ئەهرامی بەژنی تۆمە، ئارەزوومە ویَنەی یادگاری لە تەک .بگرم. بەژنت ٭ بورجی بەلەکا ٭ و قیبلەگاهی ٭ لالش ٭ ی منی
من لەمیَژە ئاشنای دیرۆک و کۆنم. وەرە با بچینەوە گوندی ٭ چەرمۆک ٭ ی بنار چمچمال .. ئازیزەکەم، با پی َکەوە بچینەوە، ئەم گوندە دیَرینەمان. لەویی َ گوی َمان لە ئاژانسی جیهانی و قسەو قسەلۆکی خەلَکی نابیَت. شۆستەو شەقام تەماشامان ناکات..! داری چناری باخچەی ٭ گلکەند ٭ و ٭ سەرچنار ٭ حەسودی بە بەژن و بالا ّت دەبەن...!! ئینجا خەلَکی شویَنەوارناس خۆیان و کامیراو فلچە ناسکەکان، چەند کری َکاری پسپۆرو نوینەری ناوچەکە می َوانمان دەبن، لە می َژووی شارستانیەتی مرۆڤایەتی هەموو جیهان، لە .ناو ئەم شوی َنەدا دەدۆزنەوە. هەوالەکە دەگەی َنە هەموو سوچی َکی ئەم جیهانە بەرینە
*****

ئازیزەکەم، گوندەکەمان، هەر سی چل مالَی َکە. خانوەکانی، لە خشتی کالەو کولاَنکەی کەمە. دروستکراوی بۆ بەرهەمی کشتوکالی و ئاژەلداری تیَدایە. قەسری چەند نهۆمی پاشاو بەگزادەی لی َ نیە. مرۆ سادەو بی فی َلَن. خۆفرۆش نین. چاویان لە زەوی و زاری یەکتر نابرن.!! چە زۆرە زەوی بە پیت و ئاو زۆرە. ئەوەی هی َزی هەبی َ، با بچی َ تۆ بکات، حەیوانە کی َوی راو بکات. بە بەردی تیژو هەوجاری سادەو ئاگرکردنەوە دەژین. کەنگرو ترشۆکەو ری َواس و بەروو دەخۆین. ئەو خواردنانەش لە گەدەو لەشمان دەکەویت، وەک فیل دەرسکی َن، نەخۆش ناکەوین. ورگمان گەورە نابیت، توشی نەخۆشی دلّ و زەغت و شەکر نابین..!! ناوی نەخۆشی بەدی ئایدز نای َتە گوی َمان.! چاوتیژو بازو ئەستورو بەغار دەبین. یەکو کەولە حەیوانە کی َوی لە قەدمان دەئالَی َنین. لە جیهانی َکی تەنیا دەژین. مانگ مانگ، دەم لەناو دەم دەبین. ئاسۆکەش بی َگەردو پاک و بی َ دووکەلّ .و بی َ کاربۆنە. هی َمن و دوور لە دەنگی ناخۆشی می َشکبەری مەکینەکانی شار دەژین نازدارەکەم، جارجاریش شۆردەبینەوە بۆ ئەشکەوتی ٭ هەزارمی َرد٭ و ٭شانەدەر٭، بی َ منەت کەلَوپەلی قورینی جاران لە بن خۆلَی زەمانە، دەردەهی َنینەوە، دەچینە راوی َ، کەوو سمۆرەو بزنە کی َوی و پلینگ و مریشک و مامز، راو دەکەین. ئەوانەی مالَی دەبن، بەخی َویان دەکەین. ئەوانی تر، سەردەبرین و گۆشتیان دەخۆین، زیادەکەی بۆ زستانی ساردو دری َژ دەکەینە قاورمە. دونیا تاریکە، هەوا سازگارە، بەیەکەوە، ئاوی َتەی یەکتری

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

دەبینەوە. لەشەوانی مانگە شەودا تەماشای لوتكەی سپی شاخی بەرز دەكەین. خەوی خۆشی و تیَریمان لیَ دەكەویَت.
هەتان، بۆ ئاژەڵەكانمان دروست دەكەین، گەنم و جۆو نیسک و نۆک دەچینین.
كوندەڵان و خەشیو و قوتان و عەمبار و هەرزالە و كادین و كەندو و دەلاقە و چاڵ و بن ئەستیَرک و چاڵەبەفر و ساردەو و سەبەتەو سەوەو قەرتاڵەو مەشكە، هەموو شتیَ پر زەخیرە دەكەین. پاشایانە دەژین. هەر بۆخۆمان دەبینە سەرۆک كۆمار، لیَپرسراوی بانقی مەركزی، ئەفسەر، ماموستا، دكتۆر و.. ئەشكەوتەكانمان دەكەینە بالاخانە، دۆڵ و باخچەو میَرگمان بەراوە. لەم شارەدا پیَویستمان بە بیناسازو ئەندازیاران ئەنیتو گاودی ئەسپانی و فولتیر كروبیس ی ئەمریكایی و لیكوربوزیە ی سویسری نابیَ ..!! بۆ نەخشەدانان و نەخشەسازی باخچەی هەڵواسراوو مۆزەخانەو شاری ئاپوورەو هیَلی هاتوچوی سەفەرمان نابیَت.
من و تۆ بۆ خۆمان، تۆ بە كەلانگوچكی شۆرو سوخمەی تەنک و كراسی بە باخەڵ و فیستانی بادینی، كەمەرو پشدیَنی مهابادی دەخزیَینە ناو رەزو باخچەو بیستان، سیَبەری دارگویَزو رەشماڵی كویَستانی هەوای سازگارو كانی بیَگەرد، لەناو هەزارەها گوڵی رەنگین و بە بۆن و بەرام و گیای تەر، لەگەڵ ویزە ویزەی هەنگ و دەنگی قومری، بە چرو برینەوەو هەڵگرتنی جۆخین و ساوەر كوتانەوەو ژیانیَكی خۆش و خەونیَكی بەهەشتی مشت پەپولەی پەمبەو ناسک دەبەینە سەر.
لەوەتی كاریتەو شەقرەمان كردیتە ساپیتە، پەرەسیلكەی میَوان، هیَلانەی لەبن دروست دەكات، دانەویلەو رزقی خۆی لە حەوشە بەرینەكەو جۆخینە كراوەكەمان هەڵدەگریَتەوە، بە رەحەتی و بەبیَ ترس بیَچوەكانی گەورە دەكات، ئەگەر جارجاریش بكەونە خواریَ، ئیمە بەدەستی نازەوە بەزریان دەكەوینەوە. تا باڵ دەگرن نازیان دەكیَشین. ئیمەش لەمیَژە وتومانە:
. روون هەبیَ لە هیزە میَوان ئەزیزە

*****

ئەزیزەكەم، كە هەنوان مان تیَكچوو، خانگە كەمان هەرفی، كانیەكان كویَركرانەوە، ساپیتەكانیان تەپاندە سەریەک، هیَلانەیان رووخاند، چۆكمان شكا، كویَرایمان داهات.
جاران چەند خۆش بوون كە تریَ رەشمیری، هەرمی شیَخانی، دۆشاومان زۆر دەبوو. بارگیَرو كەرمان باردەكرد، دەچوینە گەرمیان. گوندبەگوند دەگەراین، هەواربەهەوار، دەچوینە سەرجۆخینەكان. بەگەنم و بەجۆ، سەربەسەر، دەمانگۆرینەوە، ئەو خەڵكەمان بە شیرینی خەنی دەكرد. كۆشی منالاَنمان پردەكرد. میَوژی رەش و گویَزو قەزوانمان بۆ دەبردن. بوک و زاوامان بە میَوژی رەش و سوورو كاكلە گویَزو قەیسی تیَردەكرد.

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

خیَ و خورمامان لە حوشترەوانەکان دەکری، تریَ و هەرمیمان دەگەیاندە هەموو گوندیَکی ئەم دەڤەرانە.
نازدارەکەم، پیَش ئەوەی سەرما، سامی ترسی خۆی بنویَنیَت، قوری بەجەرگمان دەگرتەوە، تا جوان بخوسیَت، شەرواڵیَکم لەبەردەکرد، خۆم هەڵدەکرد، قورەکەم لیَکدەدا، چەندجار سەروبنم دەکرد. تۆش لەبەررا تیَرتیَر، لە جۆگەو ئاوی کاریَزا ئاوت بۆ دەهیَنام. بەیەکەوە دیوارمان مارنج دەکرد. سەربانمان سواخ دەدا. سەری لەودەو عەمبارمان دەگرت. ' تەندوور ' و ' ئاگردان ' و کەندووو ' ئاخورِ'مان نویَ دەکردەوە، کونەکانمان لە ترسی بای ساردو زریانا قەپات دەکرد.
پاش ماندووبون، پشومان دەدا، من جگەرەیەکم لە توتنی کەوەرتیَ تیَدەکرد. تۆش لەبەرامبەرمان، هیَدی هیَدی قورِی وشکت لە پیَ و لینگم دەکردەوە. کە قورەکە بە مووی قاچم وەدەنوسا، تۆ بەنازیش لیَتدەکردەوە، هەر ئازارت دەدام. تۆش قورِی کەواو کەلانگوچکەکانت دەوەراند. بەیەکەوە خشتمان دەبرِی، لە پشت خۆمانەوە، ئاورمان لە ریَزی خشتە براوەکەمان دەدایەوە. کە دەستمان بەردەدا خشتبرەکەمان، جوان دەشوشت، بە دیواری و بە سواندەمان وەدەکرد. ئەو رۆژانە بە ئازارو ژان بوون، زوو خەومان لیَدەکەوت.

*****

بە شانازییەوە دەلیَم، وەستایەکی کارمەندو دەست گەرم و بە ئەندازەم. دەتوانم خانووبەرەیەکت بۆ چیَبکەم، بینەران ویَنەی بگرن، بیکەنە چەژنانەو بۆ هەندەرانی رەوانەی بکەن..!! حیسابی گەرمی هاوین و ساردی زستانی تیدا دەکەم. خانووەکە خۆراگربیَت، بەرگەی لیَزمەی باران بگریَت. کەرەستەکانی، نەخش و نیگاری، سابیتەی، خشتبەستی توند بکەم، خانووەکە، کەرەستەکانی خۆماڵی بیَ..
من بوم، بۆ دەلال خان، پردی دەلالم بە بەردی زەبلاحی تاشراوی و گەورەو لوس و چوارگۆشەو لاکیَشە بەرزراگرت. کەوانەکانم قیتراگرت. منم لەدیَرەزەمانەوە خەمی ئەم بەروئەوبەر دەپەریَنمەوە. خۆشی سەرکەوتنەکانم گەیاندوە.! منم کاروانی بازرگانیم گەیاندووە. منم کەژاوەی بووکی سوورو رەنگینم گەیاندوتە زاوای مرادخانی و هەوری و چەفتەبەسەرو لەوەندی سپی و کراشی هەورامی لەوبەر. منم بەم پردە قایمە سوپای چەک و پۆشتەو نیزامیم دەناردە هاواری ئەوبەر. منم توانیم، لەو ئاوە شیَتە فیَرە لافاوە، موعجیزەی قوربانی دەلال خان بەفیرۆ نەچیَت، لەدوا رۆژا سوپاسم ئاراستە بکات، ویژدانم ئیسراحەت بکات.!
بە باری کەری کورەچیەکان، بە زەنگوڵی ئاوازەوە، کەرپوچیان بۆ دەکیَشامەوە، لەویَش لەسەر پیرەقەڵاتی هەولیَر، خانووی چاک و جوان و چەندنهۆم و چەندژوورو بە ژیَرزەمینم دروستکرد. بناغەی لە مەتریَک زۆرترم پان دەکرد. ریَزی ناوەوەی، ریَزە

www.pertwk.com

بەرینەکەم بە کەرپووچی زەنگوڵ، مشت دەکرد. داردیَمەک و کاریتەم بە دریژی گەری دیوار ریز دەرکرد. بەوەش دیوارەکەم ترسی رووچونی نەدەما، قەڵەشی نەدەبرد. بە کاریتەی وەرتیَ و هەورەمان و نازەنین و سماقوڵی دارەریَم دەکرد. هەر پەنجەرەیکی تابلۆیەکی بەهاداربوو. میناو شوشەی رەنگاورەنگم تیَدەخست. ڤاویَنەی، بە چوارچیوەی نەخشینم لە هەیوانا هەڵدەواسی. نافورەم بۆ هەوا گۆرین و راگرتنی ساردی و گەرمی لە ناوەندی حەوشە تەبەق ریَژەکە دروست دەکرد. ساپیتەکەم، بە بۆیە، دەکردە تابلۆیەکی گرانبەهاو دیمەنی گوڵ و لاولاو و نەخشی هونەریم تیَدا دەنەخشاند.

دار کۆترەی هەیوانم گرنی گرنی، وەک تاجی شاهان، بە نەخشی نایاب هەڵدەکۆڵی. بە خۆڵی سووری تایبەت و کای گەنمی دەشتی هەولیَرو سندی، بە زبلّی ˚ گوفەکیˇ گوندان، بە دەست و بازووی کریَکارە ˚ هەزارەبرەکان ˚ کەرپووچی سپی و سوورم هیَنایە هەولیَر. منارەی موزەفەرییە ˚ چۆڵی ˚م بەرز راگرت. نوسین و نەخش و نیگاری جوانم لە قەدی ئەنجامدا. بۆیە شویَنەوارناس و زانای ئەلمانی ˚ ئەرنست هەرتسفلدˇ ی چەندین ویَنەی هونەری و ئەندازیاری تیَدا دۆزییەوە. لە نەخشەکانا، تیپی ئینگلیزی، هیمای تەریب و لاکیَش و یەکسانی و ووردەکاری هەبوون.

نازدارەکەم .. با لەناو ئەو منارەیەدا، وەک منالآن چاوشارکیَ بکەین، لە دەوری منارەکەدا بسوریَینەوە. من لە دەرگایەکیان خۆم دەکەمە ژووری، تۆش لە دەرگاکەی ترا. بە قاڵدرمە تەسک و بە پیَچەکەی سەردەکەوین. ماندوو دەبین. تاریکی ئیَمەی لوولدەداو دەترسایان، تا دوا پلەو پایەی ئەو ˚ سپیترک ˚ە، یەکترمان بەدی نەدەکرد. لەیەکتری بزر دەبووین. لە سەرەوە، لە یەکتری ئاشکرا دەبوین. تۆ بە دیتنی من و منیش بە دیتنی، تۆ رادەچلکایان. لەم بەرزاییەدا، خۆت دەهاویشتە باوەشم، بای بەهیَزو فیَنک، پرچی تۆی دەکردەوە، کە پەخش دەبوو، لە ملم دەئالآو لەگەڵ جەمەدانییەکەم تیَکەڵدەبوو..!! لەسەرەوەی منارەکەوە، تەماشای پیرە هەولیَرمان دەکرد، تۆ ماڵی خۆت بە من نیشان دەدا، منیش بە ئەنگوست هەیوان و ماڵە بە هەیوان و ستارەو هەورەبانەکەی خۆمانم دیار دەکرد. سنووری شارمان نیشاندەکرد.

جوان و چاک دیاردەکەوتن، قەلاَ، وەک بووک، لە ناو کەژاوەی میَرگ و باخچەو ناعوورو بالاَخانەو قەیسەری کۆلاَن و کوچەو مزگەوتە بە منارە بەرزەکان و خانی بەرزو سەدتەرز، بەنازەوە، خۆیان دەنواند ..!! بەلاَم تۆ لەناکاو، خەم دایدەگرتی و دەتووت:

مردنم بەبیردیَتەوە، ئەو هەموو گۆرستانە کۆنانە، ئەو هەزارەها کیَل و قەفەس و شوورانەت، بە نامۆیی دەهاتە پیَش چاو، لە پیَش چاوانت دەبوونە زەلاَم. هەموویان دەبونە براو گوڵەی چاوەروان. هەموو بەیەکەوە، پەنجەیان لە چاوانت رادەکرد، دەترسای و منیش بە هیَواشی، گوڵە ناسکەکەی کولمتم ماچ دەکرد، پیَم دەوتی:

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

خاتوونەکەم، لەم گۆڕستانانە مەترسیَ، لە ` ئیمام موحمەد، خوراسانی، چراغ، قەبرستانی گەورەو شیَخ ئۆمەر، جولەکان، ستی ئیمام ` مەترسیَ..!!؟؟ ئەو هەموو کیَلە بە نوسینانە. دیَرەزەمانی کۆنمان بۆ دەگیَڕنەوە، بۆمان ساخ دەکەنەوە، پیَمان دەلَیَن، بەرووی نەیارانیش رادەوەستن، بۆمان دەچەسپیَنن، کە ولاتەکەمان کۆنە، لەگەلَ رەورەوەی میَژوو، خولی خواردیتەوە. ئاوەدانیمان لە میَژەو هەموو بستیَکی ئەم دەشتە پانە جیَی سیوسیوەی دەرگایە .. گۆڕی هەزاران ئاشقی بەمەرام نەگەیشتوون .. ئەفسەرو شەرکەری پیَش ئیسلام، کوشتاری شەڕی دارایە. وەستای ئەم منارەیەی تیَدایە. یەزیدییە زیندە بەچالَکراوەکانی سەردەمی پاشای گەورە، سواری ماندووی هەزبانیەکان، سەربازانی سەلاحەدینی ئەیوبی تیایە. ئەوانەی تیَدایە، خەمی ریَگای گەڕانەوە، شەرکەرەکانی مەیدانە خویَناوییەکانی تیَدایە. خۆشنووسی تیَدایە، ئەو منارەیە نەخشاندووە، ئاسنگەری تیَدایە، چەک و تیرو کەوان و سوپەرو مەنجەلَ و نەخشیان دروستکردووە.

کوورەچیەکان، ئەوانەی بەدەست و دووکەلَ و ئاگرو هزریان، هەزارەها کەرپووچیان سوورکردەوە. مەولوود خویَنەکانی سەردەمی سولتان موزەفەر، مەلای حوجرەکان وەستاکانی کاریَزَ هەلَهیَناو پاککردنەوە و .. و.. سینگی هەر یەکیَکان هەزارە میَژووی کۆن و شارستانی ئیَمەی تیَدایە. ئەوانە، هەموومان، شانازییان پیَوە دەکەین. ئەوانەی باسی شەڕو سەرکەوتن و گرتن و سکەی پارەو تالاَن و خانگ سوتاندن و لافاویان پیَیە. سەربردەی کورەتیمەی حەیران و سوارچاکی لاوەکان و دەست بە شمشیَری تیَدایە. زۆربەیان ئاوات و هیوای گەشیان بردۆتە ژیَرگل، بەو هیوایانەوە سەریان ناوەتەوە. زۆربەیان داستانی غەری ئەسحابانیان لەبیرە، زۆریان قالَدرمەو کۆشک و قەلاَتی ` بەنی حەیر ` ی خانزادی سۆرانیان چاکردییە، هەندیَکیان دەستنووس و پەیامیان لە ژیَرَ سەریان بویتە بالیف .. بەم قسانە، تۆم هیَورکردەوەو ئینجا دەست لەسەرشان، لەسەر یەک قالدرمەی تەسکا بۆ خواریَ شۆڕبوینەوە.

*****

نازدارەکەم .. لەبیرتە، خانووبەرەی ئیَمەو ئیَوە لە بەردی ` قەمچ، بەردی هەزاری، کارەبەرد، گەنمەبەرد، بەردی نەقاری، بەردی رەش، بەردی سیلە، نەرمەبەرد، بەردە زورگ، گاشە بەرد، کیَلەبەرد، چیلَ، کەڤر ` دروست دەکرد. دیوارمان بە قوورو قسلَی بەجەرگ بەرزو راست دەکردەوە.

داردیَمەک، دارهەزارە، چل میَرد، باهۆ، چوارچیوەمان لەبیر نەدەچوو. بە دارئەسپیندار، دارگویَزَ، دارەبی، کاریتەمان لەسەر دارەریَ دەکرد. لەبیرتە ` چرو، شەقەرە، قسپ، گەلاَی کونجی، ئاژەن، قەسەر، کفر ` مان، لەسەر کاریتەکان دادەنا. ئەستوندە، ` کۆلَەگە ` ، ` خەسارە `، ` پالەوان` مان قیت دەکردەوە. دارکۆترەمان لەبەر

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

هەیوان، بەرسقک رادەگرت. بە خۆڵی سپی ژوورەکانمان سپی دەکرد. سەربانەکانمان بە مێردەرەوە بوو. تۆ دەهاتی و دەچوینە کانی، لە ڕێگادا تۆ تۆپەلە بەفرێکت لە من دەگرت، بەشەرمەوە دەخزایتە کانی ژنان، لەشەرمانە ساتمەت لە باگوردانی سەربانەکەی پێشتت دەکرد. تۆ بەرهەیوانت بۆ مافوورو جاجم و دووگردو لاکێش و جەواڵ چنین بوو..!! من بەفرم دەماڵی و سەربانم دەگێرا، ئەودەمانە تۆم دەبینی، بە نازو ئاگری گەرمی چاوانت گەرمم دەبوومەوە. هەناسەم بۆ هەیوانتان بەرز هەڵدەکشا..! چاوم هەر لە ماڵی ئێوەبوو. نە ئێمە دەرگای حەوشەو شوورەمان هەبوو، نە ئێوەش چەپەرتان لە پەرژینی باخچەتان دەگرت. هەموو گاڤێ، لە دەڤ یەک بوین. گۆشەکانی خانووەکەتان، دیوارەکانی، سواندەو هەیوانتان هەمووی یادی شیرین و زەوقی خۆشی دەبەخشی. بۆیە تۆم هەرگیز لەبیر ناچێت. تۆ پەیکەرێکی بەرزی پشتم بویت. ئێستاش رووی زەمان رەش بێت، ماڵەکەمان گۆزرایەوە، بارمانکرد، بارییان پێکردین ..!! بۆ ئاقارێکی چەقێن، ماڵی ئێوەش بۆ دەشتێکی بێ کانی، بێ سێبەری دارچناران ..!! دوورکەوتینەوە، جاران، هەر لە بانی، ئاوادەبوین، دەگەیشتینە یەکتری، نە کۆلان و نە کوچە هەبوون، بۆ هاتوچۆش سەربانی ئێمە ڕێگای کاروان و مزگەوت و کانی بوو ..!

سەربانی ئێوەش ڕێگای دیوەخان و جۆخین و (دێ چرو) بوو. ئێستاش دەبێ، دە دەوانزدە خانوو ببریت، تا کۆلانێک پێچت پێدەکاتەوە، تا دەسورێیتەوە. ئاوی پیسی کەس نەدەچووە، بەردەرگای کەس. لەبەر بێ ئاوی و کەم هاتنی ئاوو وشکی شێرەکانی ئاو، ژنان دەستیان لە تیتکی یەکتر نەدەنا ..!!

قازو مراوی و چین و ماچین نەدەچوونە ناو گۆمی پیس و زەلکاوی بۆگەن، منالانیش تووشی نەخۆشی لەرزوتاو کەچەڵی نەدەبوون. داخەکەم، کە ناوچەکەمان چۆڵ دەبێت، دەبێتە قامیشەلان و درک و داڵ و لانەی دڕندەی ترسناک، کانی کوێردەبێتەوە، کارێزەکان دەتەپن، جۆگەو جۆبارو ئاوەرۆی دەشکێت، کەوو قومری و بازو بولبل و پەرەسێلکە باردەکەن. دیارە زۆرجار هەواری چۆڵ و خاڵی بەسەر ئێمەی دڵدار هاتووە، بۆیە کوری جاجێلی دوورەولات، شوانی گەرمەسێرو کوێستان و پەرگەندە. کە شەوان خزاینە هەواری، هەوارەکە خاڵی بووە، لەگەڵ کۆڵێ خەم و حەسرەت و رووبارێکی گەرمی روندۆک و بە قورگێکی زێڕین وتویانە،

بەم گوارەی بە گوێتەوە،
وەختە سوێم بۆت بێتەوە، سینگت بەفری قەندیلی
بە شنەیەک با دەتوێتەوە،
هاتبووم بێمە هەواڵی
.کەوتمە هەواری خاڵی

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

*****

حەزرەتی نالّی بێ ' بالاَخانە 'و ' ئاغابان ' بوو، ژووری رازاوەی ساپیتە بەنەخش دیواری مارنجکراوی سپی پاک 'و سەرشۆرک ' 'و ناندین ' و ئاگردان، شک نابینیَ. هەر رۆژێ بە کۆڵێک دەستنووس و کەشکۆل و پەرە شیعرو رءء دەکاتە هەواران و تەماشای گوڵی جوانی بەهار دەکات و لە مەجلیسی وادا دەمراستەو لە کۆڕی شیعرو هەوستبازییدا وەستایە، بەلاَم بۆ بووکی خەیال و بووکی حەزو ئاواتی، بۆ حەبیبەی نازداری ئەو ژوورێکی بەهەیوان و دەلاقە دروست نەکردووە، تا ببێتە پاشای حەبیبەی خۆزگەی خۆی و شیعرو خەڵکی عاشقی شیعرکانی بێتەدی، بۆیە زۆر بە نازداری و گەورەیی، چاوی شیعری بەرزو بەیتی فەلسەفەو وشەی کوردی پاراو دەکاتە ژووری زاوایەتی و جێگای بۆ حەبیبەی بووکی خەیالی سازدەکات و فەرموویەتی:

زەفافەتگاهی پەردەی ئاڵی چاوم

موبارەک ' حوجلە' بێ بووک و زاوا.

****

نازدارەکەم، کە تۆ لە دەڤ من نابیت، چاوەکانت دیر دەبن و بەژنی زراڤت، وەک منارەی بەرزی ئامیدی دیار نییە...!! تۆ، کە لە هیچ رەخ و هەنداڤێک دیار نیت، من شێت و دین دەبم. بۆیە بە ناچاری نامەی دوورو درێژی بۆنەدارەکەت دەخوێنمەوە. نهۆ لێرە، بەو پەیامە رۆندکم کەمتردەبێت، تۆ بە دیر نازانم، پاش سلاڤی گەرم، بۆت نوسیبووم، لەو کاتەی لەیەکتری دابراین، من کەوتمە ولاتێکی بێ ئاوو وشک، بێ دارستان، هێشتا هەر شەوەو تیشکی خۆر یەکەم بروسکەی بەیانی دەمانبرژێنێ...!! بلۆک و چیمەنتۆو کەڵەشیشەکان، دەرگاو پەنجەرەو شێلمانەکەی هەیوانەکەمان سووردەبێتەوە. ئۆقرەمان نامێنێت. کە نیوەرۆ دادێت، تیرۆژی ئەو سۆرتاوە، بە پانایی دەرگاو پەنجەرەکان دێنە ژووری. عەسران دەگاتە بنەبانی. دەبێ بەناچاری دەرپەرینە دەرێ. دەزانی ئێمە لەبەر رەوەزی شاخ و کۆزەئەسپیندارو قەدی باوەشی چناران، کەم تیشکی گەرمی خۆرمان بەردەکەوت. ئێستاش حەوشەکە تەسک و دیوارەکان بەرزن. هەر دۆزەخێکە بۆ خۆی و حەوانەوەی تێدا نییە. لەبەر دڵە زامدارەکەمان، بۆ سێبوری دڵی تەنگمان، لەناو چەند کۆنە تەنەکەیەک، دوو سێ، شتلە رەیحانمان چاندووە. یەک دوو، بنە لاولاو و لیفکەمان، بەسەر دیوارا بەرزکردیتەوە. لە هەمووی سەیرتر.! ئەو دوو ' چاوە ' خانووەمان بە مانگێک کەمتر سەرگرت، چوینە ناوی. هەند زوو تەواو بوو، هەموو بلۆکەکان دەناسمەوە. دەزانم کام رۆژ ریزی یەکەم و دوا ریزی قیتکرایەوە. تەنافی وەستایەکە، چەند جار ئاڵۆزبوو. چەندجار لە

www.pertwk.com

بلۆکە دەم و روو تیژەکان گیربوو، پسان. دەشزانم، تەرازووەکە، لەسەر کامیان راگیرا، کامیان پەنچەو چۆکی ئەوو ئەوی تری بریندارکرد. کامیان دەستیان کەوتە بنی و نینۆکی هەڵتۆقاند. دەرگامان چۆن تێ‌َخست...؟؟!! کوو پەنجەرەکانمان راگرت و تەرازوومان کردن. هەنگاو بە هەنگاوم لەبیرە، بۆیەش بە رەسەن و بە هی خۆمانی نازانم، بۆنی باب و باپیرانی لیَ نایَت. هەستی هەرەوەزی قوورەپەست و خۆڵەبان و دارەریَ و چرۆپانکردنەوە، تامی دروستکردنی پیَوە نییە..!! بە گەمەی منالاَنی دەزانم..!! بە ' حامۆکی ' و ' خانیەچۆلە ' ی منالاَنی دەزانم.

خانووبەرەی جارانمان کۆن و دیَرین بوون! بابم لە باپیرمەوە بۆی بەجیمابوو، ئەویش لە باوکیەوە. هەموو ساڵیَ خەڵکی بە گشتی دەستیان تیَوەردەدا، بۆنی هەموو ئاوایی لیَدەهات، بە تایبەتی بۆنی تۆی خەونی من.

من بەردی بناغەی هەموو خانووەکانی گوندیم داناوە، من تەختەو ' بەردی سیلە ' ی دیوارەکەم بە خۆم هەڵبژاردووە. زوو دەست نیشانم کردبوو، لە رەوەزە شاخیَکەوە هینابومانەوە. هەر دەلاقەیەکی، قوژبنیَکی، کاریتەیەکی، شاداریَکی تامیَکی خۆش و یادیَکی شیرینیان پیَوەبوو. هەموویان، بە کەرەستەی خۆمان و بە دەستی وەستایەکی گوندی دروستکرابوون. سەرەبانەکانی، جیَگای سیَرچکانیَ و دامەی پیاوانی ئاوایی بوون..! کانی، باسی خەون و مەزاق و خۆجوانکردن بوو...!! دیوەخان، ئاخاوتنی بەسوودو شەوچرەی بە زەوق و دانیشتنی برایانەو جیَگای پیاوەتی و ئیسراحەت بوو.

لیَرە چوونە بەردەرگا عەیبە، دەرچونیش هەر نییە...!! کەس کەس ناناسیَ، ئەگەر وابروات، پیَکەنین و دەستگەمەی جارانی سەرکانی دەستەخوشکانم لە بیردەچیَتەوە. ساوار کوتانەوەو گۆرانی و بالۆرەو شەوچەرەی حەقایەت گیَرانەوەو مەیل مەیلانیَ و چونە ریَواسان و سرکەدروستکردن و گویَزهیَنان و نانەگریسەو مەشکەهەژاندن و دۆغەوالیَنان و بەرگەبالیف نەخشاندن و تەون و .. و.. کورە رەنگە ناوی خۆشم لەبیر بچیَتەوە..!! ئەوەم باشە، تۆم هەر لەبیرە، بەلاَم، هەر خەفەت دەخۆم و لاواز دەبم. وا بزانم ئیَستا بمبینی نامناسیتەوە..!! لیَرە دەزگای پۆلیس و دەزگای تری بەترس هەیە. بیستوچوار سەعات، لە پیَشمان قیت دەبنەوە، چاومان لیَ زەق دەکەنەوە..!! بە بیَگانەو لایدەمان دەزانن.! نازدارەکەم، لەگەڵ خویَندنەوەی نامەکەت، فرمیَسکی ئەشک و خەم، لە گەڵ دیَری نامەکەدا تیَکەڵبوون، زۆری سرینەوە..!! چۆن دەبیَ ؟ تۆی دەلال، تۆی نازدار، لەسەردەستان رامگرتبووی، وەکی دۆمان بیَجیَ و بیَ هەوار بیت...!!؟؟ تۆی نەرم و نیان، لەبەر سابات و سیَبەری فیَنک، حەقتە..!! ئیَستا، چۆن بەرگەدەگریت، چۆن رەش هەڵناگەریَت..؟؟ چۆن هەناسەت دیَ..؟؟ حەیاتەکەم. ئەگەر نەمتوانی بالاخانەی دوو نهۆم و هەیوانی روو لە

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

چیات بە خیَرایی بۆ دروست بکەمەوە، ناچارم، بە خەیال، وەکی کورەتیمەی حەیرانی خۆمان.
.. کەپری َکت بۆ بکەم
دیواری بکەم بە سۆتکەی
مارنجی لە خەنەی
شەقرەی لە سەندەلوسیَ
کاریتەی لە خاسە رەنگیَ
سواندەی لە قەنەفریَ
هەراشی دەکەم بۆ بەژنی تۆ..!!

******

راستە نبوخدنسر لە بیابانی گەرم و بیَداری گەلاَی تەرو بیَ خونچەی ناسک و بۆنخۆش و هاژەو خورخورەی ئاوی بیَگەرد، بۆ ' ئامییت ' ی دولَبەرو دلَتەری پاشای میدیای کویَستان، باخچەیەکی هەلَواسراوی دروستکرد.! کەنیشکەو دۆی شاخ و ناو بەفر، ئامییتی کچی پاشای میدیا، باخچەیەکی هەلَواسراوی ویست. ئەو چل و پیَنچ سالَ میریَکی مەزن بوو، چەند کۆشک و ریَگاو پردو شارو پەیکەری دروستکرد. شاری بابل، بووکی ئاوەدانی بوو، هەمووی رووخاو بیرچوونەوە، بەلاَم باخچە هەلَواسراوەکە، چونکە بۆ شازادە نازدارەکەی دلَی خۆی دروستیکردبوو، هەر بەپیرۆزی مایەوە. ئەو دەستی دەرۆیشت، لە هەر شاخیَک بەردیَک، لەهەر زوورگ و گردیَک تورەگە خۆلَیَک، لەهەر رەزو باخچەیەک، بنەداریَک، لەهەر میَرگ و زەندۆلَیَک گولَەنیسان و حاجیلەی هیَنا. وەستاو کارمەندی هەندەرانی گواستەوە. کریَکارو زەحمەتکیَش و مەچەک ئەستووری ماندوو کرد. باخچەی هەلَواسراوی دامەزراندو ئاوی بەسەرخست. بالَداری جوان و خۆشخوانی هیَنا. مامزو کۆترو پەپولە پەیدابوون، باخچەی کردە بەهەشت..
ئاوی تەزی و سابات و قاسپەی کەوو لاسکە ریَواس و هەناری میَخۆشت دەویَت، من دەزانم، حەقی خۆتە ..!! زەحمەتە من بتوانم ئەو دلَە تەنگەی تۆ لەو لانە تاریکەی ئیمرۆ رزگار بکەم..!! دەستەلاتم نییە. هەر ئەوەندەم لەدەست دیَ دلَم بکەمە زەقوورەیەک تایبەت بە تۆ، هەر یادی تۆ..!!
زەریە جوانەکەم ..! زۆرجار بەبیانۆ، بەفیَلَ، بەمیَواندراری، بۆ ساوەرکوتانەوەو بۆ زۆر ئیشی تر دەهاتمە مالَتان. هاتنم خۆش بوو. ناخۆشیەکەی ئەوەبوو، کەم دەمامەوە. ئەو

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

ڕۆژەی کاریتەی ناوەندی ژووری َکتان شکابوو، بۆ گۆڕینی بە کاریتەیەکی ئەستوورو
دریَژ هاتبووم، ئەوەم زۆر لا خۆش بوو. گۆڕینی کاریتە، کاتیَکی زۆری دەویست.
هەردوولا، دیوارە ئەستوورەکەمان، لە تەنیشت کاریتە شکاوەکە کونکرد، کاریتە
نوێَیەکەمان، هیَنایە ژووریَ و سەری لای دیواری دەرەوەمان تیَراکرد، سەرەکەی
ترمان بە زەحمەت تیَهەڵکیَشا. تۆش هەردوو دەستت لەناو کەمەرت نابوو، لەدیارمان
ڕاوەستابووی، بۆنی میَخەکی ملت هیَزی زیاتر دەکردم. بە ' هەزارە '، کاریتە پیرو
ماندووەو شکاوەکەمان دەرهیَنا. ئەو ڕۆژەم قەت لەبیر ناچیَت. چونکە، بۆتان
ماندووبوم، ماڵەوەتان زۆر ریَزو سوپاسیان نواند. لەو ڕۆژەوە زیَدەتر خۆشیان ویستم.
فیَربووم بە گەرمی هاتوچوتان بکەم، بە ئاسانی بە کلیل و پشکەی دەرگاتان بکەمەوەو
بە دوای خۆمدا دەرگاکە خشت کلیل و لە ریَسە بدەم، چیتر لە قونەدەرگا دانەنیشم،
هەڵکشیَمە بنەبانیَ، تۆش بالیفی بەنەخش و بەگوڵم لە پشتی دابنیَیت. چای دیشلەمەت
لە پیَش دادەنام، بەتیری چاوانیش زۆر لە نزیکەوە، سەیرت دەکردم، بۆیەش حەزم
دەکرد، زوو زوو کاریتەیەکی ترتان بشکیَت، کاریتە شکاوەکەم زۆر خۆشویست. ئەو
ڕۆژەش خۆش بوو، کە کاریتەیەکمان بە دیواری پشتەوەتان، تا خوار نەبیَ و نەرزیَت،
بە دیوارمان هەڵواسی. ئەو ڕۆژەش بوو، کە تۆ چەپکە گوڵەروونەکەت دامیَ و لە
ژوورەکەما هەڵمواسی، ڕۆژ بە ڕۆژ، ڕەنگی جوانترو زەردتر دەبوو، بۆنی هەر ماوەو هەر
دەمینیَت، نەمزانیوە گوڵەروون، ئەوەندە لە ژوورەوە بمینیَتەوەو وشک بیَتەوەو
هەڵنەوەریَت.

*****

من و تۆ بەیەکەوە، چوینە میَوانی هونەرمەندی گەورەی کوردمان عەزیز سەلیم ، لەو
ژوورە پڕ ڕەنگ و پڕ تابلۆیانەدا، هەردووکمان، چاومان لە تابلۆ هەڵواسراوەکان،
لولدراوەکان، سەیری هەموومان کرد. ویَنەی کیژی گۆزە لەسەرشان و چل کەزی و
چاورەش و ناوقەد باریک و سینە ساف و ڕوومەت سیَوو بەژن چنارو گوندی ڕۆخ
ڕووبارو بالاَخانەی بەرزی چەند نهۆم و پاردەی بەبەردی ریَکمان بینی. لەناو ئەو
هەموو جوانیەیانەدا، ڕووم هەر لە تۆ دەسوراند، خۆم لە تەماشای جوانیت تیَر دەکرد.
لەناو سەدان پۆستەرە تابلۆکانی ویَنەی هیچ جوانیَکم هەڵنەبژارد، دڵم هۆگری هیچیان
نەبوو. چونکە تۆی خەیال و تۆی ویستم لەهەموویان نازدارتر بویت. لە دواییدا دیمەنی
خانویَکی قەلاَتی هەولیَرم دەست نیشانکردو تۆش بە نەرم و بەنازەوە، وتت:
بەزەوقی، چاک دەزانی کام دیمەن لە ناختا جیَگای دەبیَتەوە.
چاوم لەوەبوو ویَنەکان تابلۆیەکان لە ئامیَز بگرم، تا ویَنەکان خزمایەتی و ئاویَتەی
ڕوحیم پتەو بکات لە گەڵ هەوارو دیوەخان و خانگ و ئاگردان و بەهەیوانی و پشت
هەیوان و سروشتی جوان. هەموویان ئەوەم بۆ دەگیَڕنەوە، هەموو بەیەکەوە هەست و

www.pertwk.com

چاو ونیگان، لە گەڵ شوێنەکان و لە گەڵ تۆدا جووت و ئاوێتەو مەستم دەکەنەوە.
لەگەڵ وێنەکانا، تابلۆکانا تێکەڵدەبووم و لەبەر چاوانم بە خەیاڵ ئەو هەوارانەم دەژیاندەوەو خۆم لە زریانی ساردو هورەی گەرمی رۆژگار دەشاردەوە، لە ژوورانەدا، لەو ساتە گەرمەو تاوانەوانەدا بەرووی دەهاویشتە بن خۆلەمێشی ناو ئاگردانی ژوورەکەو لە سەماوەری سەردەلاقەی پاک و نزیک دەبوومەوە و قەندیلۆکەمان بە دیوارەوە دادەگیرسانو سۆبەی دارمان وەک دەندووکی کەو سووردەکردەوە و دووکەڵی سەربانەکەمان بەرەو رووی بەرینی ئاسمانی دەفری و مۆژدەی سوتانی خۆشی دەگاتە ئاسۆی چاوەروان.
چەند لەم هەوارە نزیکدەبوومەوە، سۆزی ئەڤین و حەزی دیتنمان جۆشدارتر دەبوو، سەربردەی ئەو کۆچە کوشندەیە ئەوم لەبیرناباتەوە.
نازدارەکەم، من دەمەوێ، وێنەی بالاخانەیەکی جوانم لەلابێ، قەستدەکەم، هۆدەو چاوەو ئاغابان و دیوارخان و ٔ گورگە ٔ و سواندەی تەلارم بەرامبەر بێت. من دەمەوێ، سەردانی کەلاوەی رووخاویش بکەم. لە پەنا دیواری هەرفی دۆش دامینیَم. من حەزدەکەم، زوو پێش بارانی پایزو مۆژدەی چاوی جوانی نمەی روناکی ئاو خۆلەبانی خانووەکەم بکەمەوە. من بەراستی و لەناخەوە هۆگری بەردکیشانەوەم، سەر دیوارەکانم لاخۆشەو بەرزم رادەگریَت. وێنەی ئەوانەم لا پیرۆزە .. بەلاَم ئەفسۆس . تۆش دەزانی لافاوی رەش و دەستی چلکن و ئیرەییان پەلاماری منیاندا، هەتیویانکردم، بێ سێبەرو پەنا مامەوە، بۆیەش کرنۆش بۆ وێنەیان دەبەم و حەزیان لێدەکەم و لە خۆمیان مارە دەکەم. پەیڤی ناسک و سترانی بەسۆزو بە جورئەتیان بۆ دەڵێم، وەک دایکی جگەرسوتاو و بە هێمنی وێنەکان دەهێنمە سەرسینگم و بە کۆڵ و بەسەردوڵکەو بە فرمێسکی گەرم و لێوبەباری خۆمەوە شینیان بۆ دادەبەستم و پرسەیەکی گەرمی بە نهێنیان بۆ دادەنێم، خەڵک و ناسیارەکانم بە کۆمەڵ، دەستە دەستە، بەپشتشکاویی و ئاخ و ئۆفەوە بێنە پرسەکەم و بێ دەنگ و دەست لەئەژنۆ دانیشن.
نازدارەکەم، منالاَن فێربکەین، خانیچۆڵە، حامۆکێ دروستبکەن، بیردۆزو زەوقەکەی (خلە) بچەسپێنین، کە خەڵکی گالتەیان پێدەکردو پێیان دەووت
خەڵکی باری دەکردو خلەش کەپری دەکرد ..

****

لەوەتی هەین جیرانین، دیوارمان پێکەوە، گێمان لە دەنگی یەکتردەبوو، بەشداری خەم و چۆکشکان و شایی و خەنەبەندان و نەورۆزتانم. لە زبارەو هەرەوەرزو یارمەتیدان یەکەم کەس بانگدەکرام. لەگەڵ بانگی کەلەشێرو کازیوەی بەیان، بە بێل و جەواڵی خۆمەوە، وەک دارکرۆسکی بەرماڵتان شیندەبووم، یەک پێ ئامادەی خۆڵەبانتان دەبووم، هێشتا کەس نەهاتبوو..!! من قالدرمەی دارم دروست دەکردو بە گوریس پێپلیکەکانم توند

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

دەبەست، ئەوجا خۆم دەبوومە ' سەربانەكە ' و سەرپەرشتی خۆلەبانەكەم دەكرد، بە جوانیش دەمپەستایەوە، جوالّی پڕ جەفت و وردە بەردم لەكۆڵ و لە پشتی خەڵكەكە هەڵدەڕشت و ئاستی راستیم لەسەربانەكە رادەگرت، تۆش بەرامبەرم خەریكی سەوە تریَ و هەنجیرو هەناران دەبووی، پاكت دەكردنەوە. هەر كە تۆ ئامادەدەبویت، من خیَڕاو بەزەوقەوە دەمووت:

.پالە .. پالە .. سەربانەكە

خەڵكی سەرقاڵدرمەكەو بیَلّ بەدەستەكان، لە سەوە پڕ میَوەكان كۆدەبوونەوەو قوورگی وشكیان بەو میَوەو فیقە تازانە تەڕدەكردو تیَنویتیان دەشكاند، ئەوجا دیسان دەگەرانەوە .سەر ئیشەكە. من دووبارە دەبومەوە سەربانەكە

زبارەی ' دیَ چرو ' ش تامیَكی خۆشی ئەفسوناویی هەبوو، گەرچی ماندوودەبوین، بەلاَم خۆش بوو. لە گوندی دەچوینە دەریَ، گلدەبوینەوە، بۆ پەپولە باڵرەنگینەكان دەچەماینەوە، بۆ سمۆرە كلك زەردە چاوە ئەستیَرەی سەر دارگویَزەكان سەرمان بەرزدەكردەوە، بۆ كەوەكان خۆمان مات دەكردو قاسپەكانیان حەیران و مەستی دەكردین. بۆ ئاوی فیَنكی كانی دەنوشتاینەوە، بیورو گوریسمان لە تەنیشت گیَدریَژەكەمان دەبەستاو تەماشای بەرزاییمان دەكرد، لە نشیَوان بۆ بەرزایی، لە دۆڵەكان بۆ لوتكە، لە میَرگان بۆ ناو رەزان .. لەكن دارچروەكان دادەبەزین، بە هەستیَكی بیَ فیَلّ و بەریَزەوە خەریكی چروبرینەوە دەبوین. دیَ چرومان هەڵدەبەستا. دیَ چروی مالّی ئیَوە كۆن بوون، نەبرابونەوە، نەسوتابوون، نزیك مالاَن بوو. قالبە دیَ چروكەتان گەورەبوو، چروی زۆری دەویست، تەنیا من بۆتان ماندوو نەدەبووم و هەستم بە هیلاكی نەدەكرد، وام دەزانی بۆ سەیران ..!! هاتووم

لەو قالبە دیَ چروە زەلامانە، چرومان لەسەریەك دەكردە ' دەوەن ' . چروەكانمان سەربەرەوخوار دادەنا، تا بەفرو باران تەڕیان نەكەن، بە دامەزراندنی پوخت و چاك بەرگەی شەش حەوت سالّیان دەگرت و دەمانەوەو كەلك و سوودیان دەبەخشی. پاش ئەو ماندووبونە، كاری ئەو رۆژە دریَژە، دەخزاینەوە مالّی ئیَوە، داوەت و سەماوەری جوان و ئاخاوتنی ریَزو حورمەت، پشومان دەدا، پشتمان دەكردەوە، گولّی كراست و بسكی دریَژت و شەتلە رەیحان و ئامانی پاك و تەمیزەكانتان، تۆی خەون و... هەموویان بەیەكەوە ئۆخەیەكی خۆشیان بە دەمارە ماندووەكانی جەستەم دەداو .ئیسراحەتم دەكرد

نازدارەكەم دەبیَ ئیَستا دیَ چرءكەتان مابیَ ..!!؟؟

!!. دەبیَ ئەمجارەش قابیل بیَ دەوەنە چروی لەسەر دابنیَنیَنەوە

دەبیَ بهیَلیَ خەونی خۆش و دیداری تۆم بۆ ئاشنابكاتەوە ..!!؟؟

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

دەبێ نەفرەتمان لێ نەکات و بە خزمایەتی جارانمان قبولبکاتەوە، ئەگەر واش نەکات حەقیەتی..!! چەند ساڵە بارگەو خشل و دەولەت و بوخچەو رەشماڵمان پێچایەوەو هەموومان لە کۆڵی خۆمانکردو بارمانکرد، ئەومان تەنیا جێهێشت.! کە بێ دەوەنەچروش بووە ساردی سڕی کردووە.!

هەر شەیتانێک هاتووە لقێکی شکاندووەو زامی سەختی تێکردووە، ئەگەر سوتاش بێ کوێرایمان دادێت، حەقی لە ئەستۆماندا هەیە، رۆژی قیامەتێ دێتە زووبان و پەنجەمان لە چاو رادەکات ..!!

*****

نازدارەکەم، تۆ لەناو دەفتەری بیرەوەریمدا لە خەیاڵی گەرۆکمدا، لە چاوی زەق و تێگەیشتنی ئێستامدای ..!!

تۆ کیژێکی کوێستانی .. کە زستانی زەحمەتەو بەفری دێتە چۆکان، ساڵی شەش مانگ ساردە، بەس گونیەو داری ولاتانی ترمان دەپەستایەوە ژووری. خانووی ئێوە بە خشتی جوان و سواخدراو دروستکرابوو، بایەخیان بە جوانی ئاکاری دەرەوەی دابوو، بۆیە زۆر گەرم نەدەبوو، هەر خەمی تۆم بوو. بەلاَم خانووی ئێمە بە" مۆرە" کرابوو، نەفەسبربوو، بێ کولانکەبوو، چاک لە ساردی زریان خۆمان حەشاردابوو. ئەو مۆرەیە، وا دروستکرابوو بەرگری سوپای زستانی ئێمەی دەگرت ..!! هاوینان رۆژێ یەک دوو مۆرەمان لە قووری بەجەرگ و پەیت قیتدەکردەوە، ئینجا مۆرەکەمان چاک دەپەستایەوە، پاش کزربوون و وشکبوونەوەی، یەک دوو مۆرەی ترمان لەسەر دەکرد، تا دەگەیتشتە دارەڕێ، لەسەر دارەڕێیەکەش مۆرەیەکی ترمان دروستدەکرد، دەبووە هەنوان، لەم هەنوانە یەک دەرگایە کوردەوارییەدا، گەرم دەبوینەوە.! کوردەواری چاک و جوانیان بۆ هەڵبەستابوین، کە وترابوو:

نەخانی دوو کون

نە پیاوی دوو ژن ..!!

سۆبەمان دەهاویشتێ، وەک برێشکە سووردەبۆوە، بواری خۆلەمێش و مشکیمان نەدەدا، هەر دەسووتاو لەگەڵ سوتانا، دڵە بێ ئۆقرەو یارە دوورەکەی، هەر دەسوتا، بە حەسرەتی ژووان و دەستکرتن و قسەی بەتام و بەڵێنی مسۆگەرو رفتاری ژنانەت بوو.

ئەو زستانە بۆ دڵی ئەسیرم، بێجگە لە شەمشەمەکوێرەکەی بنمیچەکە هیچی ترم بەرچاو نەدەکەوت، لە دیوار زیاتر هیچم لێ دیار نەبوو..!! سەرم بەرزدەکردەوە، هەر

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

کاریتەو چرو دیاربوون..!! کە بەفریش دەتاوایەوە، دار چەکەرەی دەکرد، چواردەوەرەمان وەک مافووری نەخشین دەبریقایەوە. دەچوینە ریَواسان، شاییمان دەکرد، بە خۆم قەفی کەمەرەی پشدیَنەکەتم دەژمارد، تیَر کەزیەکانتم بۆندەکرد، تیَر بۆنی گوڵی ئەم کویَستانەمان دەکردە هەناوی دەمارەکانی ناو خویَنمان، من دەبوومە ئۆدەڤانی دیوەخان، تۆش کابان و خاوەن مولکی جوانی و ناز. منی دڵدارو منی ماندووی حەز لە ژیان، بوارم وابووە، کە دەبیَ بژییم و بەرگەری سروشت و خەرتەڵ و گورگی هاری ناو رانەمەرو بگرم. ژیان واتە بەردەوامی، واتە ریَزکردن و نەخشاندنی بەسوودی میَژووو .. خۆبەمرۆڤزانین

!.کورد وتویەتی: کە رزقت سواربوو، رووی دەرگات بگۆرە

بۆیە بۆ ژیان و دەرامەت، تریَ و هەنجیرم لە کویَستانەوە بەناو دۆڵ و گەووە کۆرەریَ .دەرۆیشتم و تەماشای گوڵی بووکی جوان و رازاوەی میَرگم دەکرد

دەخزییم و لە بەرزایی شاخەوە بۆ زوورگەکان، بۆ دەشتەکانت شۆردەبوومەوە، جۆگەڵە ئاسا لەکانی دەزام، وەک مار لوولم دەخوارد، ولات و دەشت و گوندو مەجرام دەبری .. لە هەندیَ شویَنت دەبوومەوە خیَراتی جوانیَک، لە باخچەیەک دەگیرسامەوە، گوڵە پیَغمبەرو گوڵە گەنم و گوڵەبەرۆژەو جۆم پیَدەگاندو دەرۆیشتم ..!! لە هەندیَ شویَنی ترا، دەخزامە ناو تونیل، دەچوومە ناوکاریَزەکان، سەری خۆم هەڵدەگرت و ئاوم بۆ وەرزیَری ماندووم دابیندەکرد، توخنی ئاغای هەوری بەسەری خاویَن نەدەکەوتم.! تا دەگەیشتمە شویَنی مەرام و بارەتریَ و هەنجیرو سماق و بارەدارو سرکەو میَوژم :دەگەیاندنیَ. دەچوومە سەربانیَکی بڵندو گازم دەکرد

.. وەرنە تریَیان

.. وەرنە هەرمیَیان

.... وەرەنە هەناران

!. من لەلایەک و دیَوەرەش لەلایەکی تر بانگمان دەکرد

..... دیَوەرە خەناوکە

... دیَوەرە نوقل

..! دیَوەرە ترش و شیرین

. مامەی هەورامیش دەی ووت ... بنیشت بەپەرۆ

کورەچییەکان بەکەرە بە زەنگۆڵەکانیان، زبڵیان بۆ کوورەکانیان لە گوفەکان کۆدەکردەوەو .شەڵتەیان دادەگرت

بەو کاروانە دریَژە، چاوی ئەسمەرو کیژۆڵەی دوورنەکەرو سەربەردە بیَرو دۆلاَبی .. ئاوی بیری چەند بەژن قووڵ و خەزیَم و گوارەی بەکاریتەم دەدیت

.. زەلامی ماندووو ژنی بەپەریَزم خۆش دەویست

..!!دەشتی بە هەوڵدان و ئارەقی رەش و شینم هەست پیَدەکرد

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

.... خەڵكی كۆڵنەدەرو شەیدایانی ژیان و سەربەستیم دەدیت

******

پاشایەكم، كە من لە تۆ زویَربووم، خۆم دەشاردەوەو لەناخی دڵیشمەوە بۆ دیتنت دەكولاَم و چەپكەتیری تەماشام لەچاوانم زابوون و ئۆقرەمان نەمابوو. قەستم دەكرد بە خەزیَمەی دەرگاتان ئاگادارت بكەمەوەو بیَمەوە بەرامبەرت. بەلاَم تۆش هاتیتە پیَشم و سەیرت دەكردم و چاوەكانت بە فرمیَسك زابوون .. شلەژاییت و هەر چاوەكانت لە چاوانم دەبری .. ئەو رۆژە كۆچیَكی رەش بوو، وەك شیَتان كەوتمە ئاقاری و چوومە پەنا دیواران، دووركەوتمەوە، لە دوورەوە دیقەتی گوندیم دەدا. تۆ چوبویتە ئاسمان و كەوتبویتە نیَوان هەورو ئاسمان و دیارنەبویت، حەجمانم نەبوو، سوورِم دەخوارد. من سەد ساڵیش دەرەبەدەربكریَم هەر دیَمەوە، تاشەبەردی بەرماڵاَنتان لەبازارو باڵاَخانەی چەند نهۆم بەرزترو جوانترە .! من هەر دیَمەوە .. كانی نزیكتان لەكانیەكانی تر روونترە، خەونی بەرهەیوانتان خەونی بەهەشتیم پیَدەبەخشیَت. پەنجەكانم هەڵدەوەریَن، دەقەڵەشن، نینۆكەكانم یەك یەك بەردەبنەوە، ئەگەر لە ئاگردانی گەرمی ئیَوەی دووربم ! ماڵەكەتان حەوانەوەو پشووم دەداتیَ، باڵاَم گەز گەز لەگەڵ ئەسپیندارو چنارتان بالا دەكات، تەبەشم دەبیَتە سیَوەلاسوورەو ناوشانم دەبیَتە لادیواریَكی بەرگری قەلاَو دارەریَ و خۆڵەبان و بەفرو باگوردان رادەگریَت. لەتۆش دووربم بروا دەكەی مردووم، ..!! بروابكە من بەو بایە دەژییم لە كولانكەو سەربان و باخچەو لای ماڵتان دیَ دۆش دامابووم، لچشۆر، كەوتبوومە بەحری خەممان. لەو كاتەش، لە گوندی، لەسەرووی كۆشكتان، شاییەك دەگەرِا، سەربانەكە ببوە میَرگیَكی رەنگین، كۆلاَن چۆڵ و دەرگاكان داخرابوون، چەپەرەكان گاڵدرابوون، كەس لە ماڵی خۆی نەبوو ..!! تەنیا من نەبیَ، من تەنیاو پشتم بە كۆترەی هەیوانیَ دابوو .. لەودەمەدا، لەگەڵ خشپەی پیَیەكانت هەشیاربوومەوە، تۆ هاتی و وتت:

!!. ئەم شاییە بیَ تۆ شینە

ئەم زەماوەندە بیَ تۆ بەتاڵە، ئەم دیمەنە رەنگینە بیَ تۆ تاریكە .. هەڵسە وەرە، با لەناو یەكترا ئاویَتەبین، وەرە شایی، من دیَمە دەستت، من شان لەشانت دەخشیَنم، من كولمەم لە رووەمتت نزیكدەكەمەوە، من نزیك دەبمەوە، من .. من و تۆ ئەم هەوارەمان گەرمكرد، شاییەكەمان گەرمكرد، من و تۆ شویَنەكەمان كردە بەهەشت .. بە شاییەكە سەربانەكە، شویَنەكە كەوتە لەرزین، چەیەرو پەرژین، دەرگاو دەروازە، هەموو .. هاتنە .. تەماشا

www.pertwk.com

لەو رۆژەوە خۆشەویستیمان لە کادین و مەرک و کوزەک و شوێنی لاچەپەکان چووە سەربانەکان، لەسەربانە بێ میَردەوەکان بە ئاشکرا بوو، لە شوێنەکان هاوارمانکرد .. هەموو خەڵکی گوندی و ئاواییەکان زانیان، ئەو کاتە، ئەو رۆژە ئاگامان لەکەس نەما، لەناخەوە هەڵپەرین، بە سۆزەوە ، بە حەسرەتەوە هەڵپەرین، لەو رۆژەداو لەم شوێنەدا زانم شایی لەگەڵ تۆ، شایی لە دەستی تۆ، دەمکاتەوە پاشای قەلاَکان، کەلاَوەکان دەبنەوە کۆشک، تۆم لەگەڵ بێ زەوق و هزری بیناسازییم فرە دەکات، نەخشەی جوانم دێنێتە خەیال، پەنجەکانم هێلی راست رادەکێشن، باخچەو نافوورەو بۆشایی زیاد دەکەم. کە شایی گەرم دەبوو، چاوی زەق و زیت تەماشایان دەکردین، لەبەر گازاندەو وردە هەواڵ و ژووان و پرسیاری زۆر ئاگامان لەکەس نەما، ئاگامان لەخۆ نەدەما، زۆری نەدەما لە سواندەکە بکەوینە خوارەوە.
نازدارەکەم، لەبیرتە کە پیَم وتی، دەبێ کەی شایی ئیَمە نۆرەی بیَت ..؟؟!! کەینێ، قوورکاری و دیواردروستکردن و لەودە سواخدانەوە بیَتەوە ..!! کەینێ .. ئەوجا بەراستی دەکەومەوە ناو ئەندێشەی بیناسازی و خانووی وا دادەمەزرێنم، ژوورەکان هیس نەبن، گەورەو بەرەو تیشکی خۆر بن، خەڵکی بۆ تەماشات، نەیارانیش کۆچبکەن و ئەو بەیتەی (حاجی قادری کۆیی) مان لەبیر نەچێت کە فەرموویەتی:

زۆر سەگم دیوە، فەقەت نەمدی رەقیبی هەندەسە
وەزعی نامەوزوون دەبێ وەک خانووی بێ هەندەسە.

هەولێر/ هاوینی 1990 - زستانی 1991

تەواو.

www.pertwk.com

PDF 4 KURD

پاشکۆ ......

.توبخ: نهۆم 1:

.سابات: کەپر 2:

بەهاربەند: شوێنێکە وەک بەرهەیوان، لایەکی بەرەلاَیە، کە تەشقی سەرما دەشکێ 3:
.بەرزە ولاخ لە تەویلَەدا گەرمایان دەبێت، لەوێ دەیانبەستنەوە

قونگرەی زەیتی: قونگرەی تایبەتە لە قەلاَتە گەورەکان، لەم شوێنانەدا زەیتی کولاَو 4:
.بەسەر نەیاران و هێرشکەرانا دادەکرا

کونەتیر: کونی بچوکە دەروانێتە دەرەوە، لە دیواری بەرزو بالاَخانەو سەربان و 5:
.بانێژەکانایە، لەوێیەوە تیری بەرگرییان لە دوژمن و نەیارانیان گرتووە

کونەتۆپ: کونی گەورەن، لوولەی تۆپی پێوەچووەو لەوێیەوە ئاراستەی دەرەوەکراوە، 6:
.لە قەلاَت و سەنگەرەکانەوە ئاراستەکراوە، لە قەلاتی رەواندوزا هەبووە

بەردە نوێژ: بەردی پان و تەخت و لوسە، بۆ نوێژکردن لە زۆر شوێنی گشتی و 7:
.سەرەرێ، دانراوە و پاک و خاوێن راگیراوە

روو لە ئاکرێ: بۆ ئاراستەی روو بەکارهاتووە، واتە رووی لە شاری ئاکرێیە، لە زۆر 8:
.شوێندا ئەم دەستەواژەیە بۆ روو و ئاسۆ بەکارهاتووە

.قەمتەرە: سەرەدەرگای بەرزو قایمی خانووو حەساری گەورە 9:

کۆترە: داری هەیوان، لە خانووی (عەتولا ئاغای هەولێر) ا، زۆر بەکارهاتبوو، 10:
.سەرەکەی بە نەخشە

دارپالەوان: داری ئەستوورە، بۆ توندکردنی دەرگاو دیواری لار بەکاردێت، بە 11:
.پشتی دیوارەکەی وەدەنێن

.هەورەبان: لەناوچەی هەولێر بەیتونەیە 12:

.گولتە: دیوارێکی پان و ئەستووری لە قوورە بە دیواری لارو درێژی وەدەنێن 13:

خانووی جەمیلە فەندی: خانووێکی نازداری کۆنی قەلاتی هەولێرە، زەوق و 14:
وردەکاری هونەری و بیناسازی بەرزی تێدا بەکارهاتووە، دەزگای شوێنەواری هەولێر
.بە جوانی پاراستویەتی و پارێزگاری دەکرێت

.سیوسیوە: شوێنی دانانی دەرگای جارانە لەسەر ئەرز 15:

باهو: چوارچێوەی دەرگایە، کە لە داری گوێز دروستکرابێت، یان تەختەی 16:
.دارگوێزە لە بنمیچی خانوو دانراوە و لە هەورەمانا هەبووە

www.pertwk.com

خۆشاب: قەلآیەکی بەرزو سەختی کوردە مەحموودیەکان بووە، لەسەردەمی نۆیەمی :17
.کۆچیدا دروستکراوەو دەکەوێتە سەرشاخە بەرزەکانی ناوچەی هەکاری
قەلاتی کوردان: قەلآیەکی سەختە لە شاری (حومس) ی سوریایە، لەسەردەمی شا :18
سەلاحەدینی ئەیوبیدا کورد لەم قەلآیەدا بوینە، ئێستاش شوێنەوارێکی مەزنە.
چەندین قوللەو دیواری بەرزو پان و سەنگەرو جبەخانە و ژێرزەمینی تێدایەو یەکپارچە
.بەبەرد دروستکراوە
شێروانە: قەلآیەکی بەرزە لەناوچەی کەلار، لەلایەن بەگزادەکانی جافەوە :19
.دروستکراوە
چەپەر: دەرگای باخچەیە، بەدرک و تیسوو کورتەدار دروست دەکرێت، :20
.سەنگەریشە
.هەتان: رەشەخان، دروستکراوی خانووی تەویلەی کۆنی کوردەوارییە :21
ئاغابان: ژووریکە، یان زیادتر لە ژوورەوە قالدرمەی بۆ هەڵدەبەسترێت، لەدەشتی :22
.هەولێر بەم جۆرە خانووانە وتراوە، شارستانی
.پاردە: سەکۆ :23
.شمشێرە: کلیلی درێژی دەرگایە لە دار دروستکراوە :24
هەزارمێرد: دارێکی لووس و درێژە، لەناو دیواردا دادەنرێت، لە دەرگادا :25
رەتدەبێت، دەرگای پێ دادەخرێت، لەناوەکەیەوە دیارە، ئەم گاڵدانە، ئەو دەرگایەی وا
دابخرێت بەهەزار مێرد ناکرێتەوە، بەهەردوو شێوەی ئاسۆیی و ستوونی دێتە
.پشتەوەی دەرگاکە
چل مێرد: لەهەندێ شوێندا بەهەزارمێرد دەوترێت چل مێرد. واتە بە چل :26
.مێرد ناکرێتەوە
وشکەکەلەک: دروستکردنی خانووبەرەیە بەبەردی لووس و رێک و نیمچە تاشراو، :27
بەردەکان لەسەریەک بەبێ نەرمە دادەنرێت، شێوەی بەردەکەو وەستایی و زانایی
دانانیان وا دەکات ئەم بەردانە توندو رێک و پتەو راوەستێت، ئەوەی شایانی باسە، ئەم
جۆرە خانووە چەند نهۆمەی بەو وشکەکەلەکە دەسازێت بەرگەی زۆر دەگرێت. ئەم
.شێوەیە لەهەورەمان باوە
.هەنوان: خانووبەرە :28
.لەڤەند: قامیش :29
.ئاژن: جۆرە دارێکە گەلاَو لقەکانی پاش دارەری دادەنرێت :30
.خۆکە: خانووی سادەیە ئاژەلی تێدا بەخێودەکرێت، تەویلە :31
.زنج: تەوێلەیە بە پووش و قوور دروستدەکرێت :32
کادین: دروستکراوێکی سادە و پتەوە بۆ هەڵگرتنی کا، ئەوەش لە بارانی زستانا :33
.دەیپارێزیت

www.pertwk.com

عەمبار: دروستکراوێکی بچوکە بۆ هەڵگرتنی دانەوێڵە، بەتایبەتی گەنم و جۆ. :24
دروستکراوەکە بناغەی لەسەر بەردی زەلامی بەردەزووورگ دادەمەزرێندرێت، ئەوەش
لەبەر ئەوەیە تا زیندەوەرو مۆرانەی نەگاتێ، دەرەوەو ناوەوەی جوان و پوخت
سواخدەدرێت، کون و پەنجەرەی هەیە بۆ بەکارهێنانی لەداکردن و دەرهێنانی
دانەوێڵەکان، دروستکراوەکە تەنیا هەڵدەکەوێت.
تابوتە بەرد: بەردی پان و لووس و باریکە، بۆ ناشتنی مردوو بەکاردێت، زۆرجار :25
لە گۆرستانەکان بەردی وا زۆر کەلەکە دەکرێت، کەسی وا هەیە بۆ خێرو چاکەیی
خۆی دەیانکێشێتەوە.
بەردە کێل: بەردی تایبەتی کێڵی گۆریشە، دیارە کەوا درێژو باریک و لووسە، :26
وەک تابوتەبەرد لەسەر گۆرستانەکانا هەیە.
ئاهەک: قسڵ :27.
بەردی کارگەیی: بەردی تاشراوە بۆ دروستکردنی دیوار بەکاردێت :28.
داردێمەک: دای درێژو کورتە دەخرێتەناو دیوار، ئەوەش بۆ ئەوەیە تا دیوارەکە :29
روونەچێت، داری گوێز بۆ داردێمەک باشە، لەدیواری وشکەلەک بەزۆری
بەکاردێت.
کەڤر: بەرد :30.
بورجی بەلەک: بورجێکی کۆنی شوێنەواری سەردمی حکومی میرەکانی :31
کوردستانی باکوورە.
لالش: پەرستگای یەزیدیەکانە، دەکەوێتە ناوچەی ئێسفنی و ئەتروش، :32
لەبورجەکانی ئەو پەرستگایەدا هیمای بیناسازی نایاب هەیە.
چەرمۆک: یەکەمی گوندی ئاوەدانی کشتوکالی و نیشتەجێیە ناوچەکەیە، :33
شوێنەواری دەکەوێتە دەڤەرەی چەمچال باکووری شاری کەرکووک.
هەزارمێردو شانەدەر: دوو ئەشکەوتی کوردستانی باشوورن، لە ناوچە شاخاوییە :34
سەختەکانە، زۆر کەلوپەلی کۆنیان تێدا دۆزراوەتەوە.
کوندەلان: دروستکراوێکی سادەیە، لەناوەندی حەوشەی گەورەی ناوچە :35
گەرمەکانی کوردەواری دروستدەکرێت، دوو نهۆمەو سەرەکەی سێبەر بۆ ئەو کوندە
ئاوانە دەکات، تا خۆریان بەرنەکەوێت بە ساردی و فێنکی بمێنێتەوە. زۆریش مێوەو
سەوزەی لە ژێرەوەی دادەنرێت.
خەشیوو: ژووری زەخیرەیە :36.
قوتان: شوێنێکە بۆ هەڵگرتنی گۆزەو چەرەی ئاو :37.
هەرزالە: ئەستێرک: لەژووری خێزانە، بۆ هەڵگرتن و کۆکردنەوەی زەخیرەو :38
کەلوپەلی ناوماڵ بەکاردێت.

www.pertwk.com

39: کەندوو: دروستکراوی‌َکە بۆ هەڵگرتنی ئاردو دانەوێڵە بەکاردێ‌َت، ئەوەش وەک ئەستێ‌َرک و کەندوو لەناو ژووری خێ‌َزانەدایە.
40: چاڵ : قۆرتێ‌َکی لوولی قوڵی بەرینە، دانەوێڵەی تێ‌َدا هەڵدەگیرێ‌َت، تا لە زیندەوەرو تەڕبوون بپارێ‌َزرێ‌َت، چاک سواخدەدرێ‌َت و سەری جوان دادەخرێ‌َت و چواردەورەی بە کا دەگیرێ‌َت.
41: چاڵەبەفر: شوێ‌َنێ‌َکی قوڵە، لە زۆزانەکانا بەفری بۆ هاوین تێ‌َدا هەڵدەگیرێ‌َت.
42: ساڕداو: حەوزی ئاو خواردنەوەیە.
43: شەقرە: داری کورتە هەر 1,5 ـ 2 مەتر درێ‌َژ دەبێ‌َت، پاش دارەڕی دەخرێ‌َتە سەر کاریتەکان، جوان و بەرێ‌َز دادەنێ‌َرن. دار ئەسپینداری درێ‌َژو ئاسایی دوو دارهەولێ‌َری تێ‌َدەبێ‌َت، سەرە باریکەکەی دار ئەسپیندار دەبێ‌َتە شەقرە، ئەوی تری دەبێ‌َتە دارهەولێ‌َر، بۆیەش دارهەولێ‌َری پێ‌َدەڵێ‌َن، چونگە لەناوچەکانی خۆشناوەتی کاریتەکانیان بۆ فرۆشتن بۆ شاری هەولێ‌َر هێ‌َناوەو هەر لەشارا ئەم دارانە رەواجی زۆرتری هەبووە، واتە لەخانووەکانی سەربەکاریتەکانی شار بەکارهاتوون.
44: مارنج: ئەو ئامێ‌َرە دەستییە قووری ژوورەوەو دەرەوەی دیوارا لووس دەکات، بەکارەکەش وتراوە مارنجکردن.
45: ئاخوور: دروستکراوێ‌َکی درێ‌َژو باریکە ئالیکی بۆ وەڵسات لەناودا رووەدەکرێ‌َت، لە قووردروستدەکرێ‌َت.
46: دلال: پردە کۆنەکەی ناو شاری زاخۆیە، لەبەردی زەلامی و پتەو دروستکراوە، بناغە و کەوانەکانی زۆر زیرەکانە دروستکراون، گوایە، لە رۆژی یەکەمی دروستکردنی پردەکە بڕیاریاندابوو قوربانی بۆ بکەن، هەر کیژێ‌َکی بەوێ‌َی گوزربکات و ئاو بە گۆزە لەو رووبارە بێ‌َنێ‌َت، لەژێ‌َر بناغەکەی دادەنێ‌َن، وا رێ‌َکەوتووە کیژی ناڤداری پاشای ناوچەکە، دلالخان هاتووە، ئەوانیش لەسەر بڕیارەکەی خۆیان و بەرەزامەندی پاشاوە ئەویان کردووە بە بناغەی پردەکە و ناوەکەی لە ناوی ئەو کیژە پاشایە نازدارەوە هاتووە. پردەکە بە خۆراگری و جوانی ماوەتەوە و بۆ پیادە بەکارێ‌َت.
47: گوفەک: زبڵدانی گوندەکانەو ساڵانە کوورەچییەکان بەبارو دواییش بە لۆری زبڵەکانیان بەسەبەتان بۆ سوتاندن و تێ‌َکەڵکردنی بەقوورە بەجەرگەکەی کوورەکانیان کۆیاندەکردەوە.
48: هەزاربڕ: ئەو کرێ‌َکارە زاناو لێ‌َزانەی کوورەکانی کەرپووچە، بەهەزارو بە کرێ‌َ خشتی دەبڕی، واتە بە رۆژانە کاری نەکردووە، بەهەزار خشتی بڕیوە. لە بڕین و ئامادەکردنی خشت بۆ سوتاندن و سازکردنی زۆر کارامە و لێ‌َهاتووبون.
49: سپیترک: قاڵدرمە.
50: خەسارە: داری ناوەندی دارە ڕێ‌َیە.
51: بەرسڤک: هەیوان.

www.pertwk.com

.مێردرەوە: ستارەیەو لەهەندێ شوێندا پاردەو بەیتونەشە :52
دێچرو: داری مازوو، یان داری بەروو لقی بۆ هەڵگرتنی چرو بەکارهاتووە، ئەو :53
دارانە بە هیچ شێوەیەک نابڕێتەوە، هەر بۆ ئەم مەبەستە زۆر جوان پارێزگاری کراوە،
هەر ماڵێکی ئاژەڵدار دێچروی تایبەتی خۆیان هەبووە، ئەوەی وەڵساتی زۆرتر هەبووە
.لەیەک و دوو دێچروی زۆرتر هەبووە
.سەرشۆرک: گەرماوی خێزانە :54
.نادین: شوێنی خواردن ئامادەکردنە :55
.چاوە: ژوور :56
بەردی سیلە: بەردی تایبەتیە لە گۆشەی ڕێزەکانی دروستکردن بەکاردێت، :57
.ڕێزی ئەستونی و ئاسۆیی بەیەکتری دەبەستێتەوە
.شادار: داری گەورەی دارەڕیَیە :58
هەزارە: داری گەورەو قایمە بۆ هەڵگرتن کاریتەی شکاو بەکاریَت، بەهێزی چەند :59
.مرۆڤێکی بەهێز بارەکە بەرزدەکرێتەوە، واتە هێزو باری هەزار مرۆڤە
.هۆدە: ژووۆ :60
.دیوارخان: دیوەخان :61
.گورگە: سواندە :62
سەربانەکە: ئەو کارمەندەیە، واتە ئەو وەستایە ئاستی پڕکردنی خۆڵ لەسەربانەکە :63
.رادەگرێت، هەر لە سەربانەکە دەمینێتەوە تا خۆڵبانەکە تەواو دەبێت

www.pertwk.com

www.pertwk.com